

Dne 19. septembra 1970 beleži kronika slovenskih dogodkov nekolikaj nevsakdanjega, nevsakdanjega zaradi tega, ker je šlo za glasbenega ustvarjalca-skladatelja. Tega dne so v Lučah, slikoviti vasi med savinjskimi hribi, odkrili doprsni kip rojaku, prerano umrlemu Blažu Arnič, in se poklonili njegovemu spomenu.

Blaž Arnič je gotovo ena od navidnejših, najbolj zanimivih osebnosti slovenske glasbe zadnjih štirideset let, skladatelj obsežnih simfonij in simfoničnih pesnitev (Slovenska filharmonija ima letos na mladinskih koncertih njegov Ples čarovnic), občudovanja vreden umetnik in človek.

Odkritja spomenika so se udeležili ugledni predstavniki slovenskih družbeno-političnih organizacij, glasbenih in pedagoških ustanov, glasbenih in prosvetnih združenj; domačini pa so sklenili, da dobi v okviru te spominske slovesnosti luška osnovna šola ime po tem njihovem rojaku.

Castno nalogo, da odkrije spomenik in poimenuje šolo po Blažu Arnič, je sprejel tovariš Miloš Poljanšek, predsednik kulturno-prosvetnega zbora slovenske skupščine in predsednik Glasbene mladine Slovenije. Ob tej priložnosti je imel krajši nagovor, v katerem je orisal življenjsko in umetniško pot tega skladatelja, njegovo borbo za uresničitev njegovih umetniških in življenjskih idealov, skrb, ki jo je posvetil svojim študentom in učencem kot profesor in ne na koncu njegovo nesebično požrtvovalnost na področju prosvetnega dela. Na koncu je tovariš Poljanšek dodal tudi nekaj svojih splošnih misli o vlogi petja in glasbe v naši družbi in je ob tej priložnosti med drugim rekel:

„Nemogoče je ob takšni priliki, kakršna je današnja, v celoti zaobjeti Arničovo umetniško in družbeno delo. Že sam skromen oris pa nam vendarle pokaže, da prebivalci Luč in občine Mozirje niste sprejeli odločitve o poimenovanju osnovne šole in odkritju spomenika brez dovolj tehtnih razlogov. Vaš odnos do rojaka-umetnika in današnje dejanje – saj ste v kratkem času dobrega pol leta storili to, na kar drugod čakajo leta in desetletja – zasluži najgloblje priznanje. Smiselno ste povezali spoštovanje do osebnosti Blaža Arniča z rastjo in oblikovanjem mladih generacij, s čemer si želite zagotoviti trajno prisotnost njegovih človeških in umetniških kvalit in v pedagoškem in vzgojnem delu vaškega kraja. Če komu, potem so vzori potrebni mladim. Najprepričljivejši pa je tisti vzgled, ki je nastajal v okolju, v katerem rastejo najmlajši.

Dandanašnji vse preveč šarijo med mladimi reči, ki imajo z etičnimi in moralnimi načeli naše družbe malo skupnega. Mladina zori med najrazličnejšimi vplivi; in niso redki primeri, ko prevladajo prav tisti, katerim so se za časa svojega življenja zoperstavljali vsi veliki ljudje tudi pri nas na Slovenskem. Naša šola, ki kljub težavam različnih vrst zaradi prizadevanj samih pedagoških delavcev in skrbi prebivalstva in najširše družbe nenehoma pridobiva na ugledu in se njeni uspehi kar naprej stopnjujejo, mora prav takšne in podobne spoštljive primere velikih Slovencev, čigar spomenu enega od njih izražamo danes naše občudovanje in priznanje, še prepričljiveje vsajati v srca naših mladih in tako popolnjevati njihovo nastajajočo duševno osebnost z vrednostjo glasbe in petja, najbolj lepega, humanega in s tem človeškega.

Slovinci smo od nekdaj ljubili pesem, glasbo. Marsikaj tujega modernega skuša prevpiti naše lastno domače bogastvo in tvornost. Tega ni treba dopustiti. Prislunimo vsemu, kar nastaja v svetu, a sprejemajmo samo vredno. Pri tem ne pozabljajmo na tisto našo slovensko zakladnico ustvarjenega, ki mora tudi v prihodnje predstavljati trajen vir našega glasbenega življenja in delovanja. Samo na ta način se bomo znova oddolžili našim velikim tvorcem glasbenih del, samo tako bodo le-ti postali in ostali trajna last naše kulturne zavzetosti. Številni zbori in orkestri širom domovine takšno obvezo že izpolnjujejo. Utrujimo in razvijajmo takšno častno in kulturno idejo in nalogo.“

glasbena mladina

glasilo
glasbene mladine slovenije

leto I, številka 1

9. oktober 1970

Izdaja Glavni odbor Glasbene mladine Slovenije. – Ureja uredniški odbor: Janez Hoefler (odgovorni urednik), Anton Janežič, Primož Kuret, Dušan Rogelj. Tehnični urednik France Anžel. – Naslov uredništva: Ljubljana, Dalmatinova 4/II, tel. 310-033. Tekoči račun pri SDK 501-8-651/1. Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. – Izhaja šestkrat na šolsko leto. Celoletna naročnina 5 dinarjev, cena posameznega izvoda 1 dinar.

iz vsebine

s. sušnik
**slovenska pop
in progresivna
glasba**

j. höfner

w. a. mozart

l. bernstein
**glasba –
magični svet**

beseda *uredništva*

Pred nami je prva številka prvega letnika Časopisa Glasbene mladine Slovenije. Čeprav je ob koncu maja že izšla informativna številka našega glasila in smo vse, ki so jo prejeli, prosili za pripombe, mnenja in nasvete, smo bili pri oblikovanju te številke še vedno bolj ali manj prepuščeni samim sebi.

Najbolj pomembno vprašanje, ki smo si ga zastavljali pri izbiri snovi in pisanju prispevkov, je bilo: komu naj bo Časopis pravzaprav namenjen. Ali naj bi se z njim obračali k mladim iz osemlekt ali bi ga pisali za srednješolce? Razmišljali smo tudi o tem, da bi v trenutku, ko na Slovenskem ni nobenega širokega glasbenega obzorja, imel naš časopis tudi naravo širšega glasbenega informatorja. Razprava o vsebini in vlogi časopisa na zadnji seji glavnega odbora Glasbene mladine Slovenije ni dala določnih sklepov.

Po vsem tem smo se odločili, da bomo za sedaj poskušali ustreči vsem takšnim in podobnim zahtevam, torej: naj bo naše glasilo dostopno tako učencu osemletke kot bolj zahtevnemu dijaku srednje šole ali tudi glasbenemu amaterju, človeku, ki se zanima za glasbeno umetnost in ki ne najde tega v našem dnevnem in tedenskem časopisju. Razumljivo pa je, da bo časopis v prvi vrsti namenjen članom Glasbene mladine.

Nekateri prispevki so zahtevnejši, drugi manj zahtevni. Naj se mladi bralci ne prestraši, če česa ne bo razumel. Skrbeti moramo tudi za zahtevnejše bralce. Strani časopisa so razporejene tako, da zajamejo delo, ki ga Glasbena mladina kot organizacija opravlja, dalje prispevke za glasbeno zgodovinskega področja, naša in tuja glasbena razmišljanja, vesti o delu glasbenih mladim po Jugoslaviji in po svetu, najmanj dve strani sta posvečeni ljubiteljem popularne in progresivne glasbe, ne bomo zanemarjali pomembnejših koncertnih prireditev in izdaj gramofonskih plošč. Pisali bomo tudi o zanimivejših glasbenih dogodkih doma in po svetu ter predstavljali domače in tuje mlade glasbenike. Ker naročnina še zdaleč ne pokrije vseh stroškov pri izdajanju časopisa (levji delež pri tem nosi glavni odbor GMS), smo prisiljeni, da kakšno stran v njem namenimo tudi reklamam.

Naše strani so namenjene vsem mladim ljubiteljem glasbe. Prosimo za sodelovanje. Veseli bomo, če bo ta naša prošnja naletela na odmev. Radi bomo sprejeli kakršne koli prispevke, bodisi razmišljanja o glashi bodisi poročila o tem, kaj počno mladi, ki se ukvarjajo z glasbo po slovenskih krajih. Samo tako bo naše glasilo izpolnilo svoj namen.

iz koncertnih, opernih *in baletnih programov* *slovenskih glasbenih* *ustanov za mladino*

Slovenska filharmonija bo tako kot vsako leto tudi letos pripravila štiri koncertne programe, ki bodo izvedeni trikrat (se pravi, z dvema ponovitvama). Ponovitve oziroma koncerti v popoldanskem času bodo namenjeni predvsem mladini izven Ljubljane. Z Glasbeno mladino Slovenije, ki bo skrbela za komentatorje in izdajo koncertnih listov, je vodstvo Slovenske filharmonije za te koncerte izbralo naslednji program:

1. koncert: Arthur Honegger: Pacific 231
Johann Seb. Bach: Koncert za klavir v f-molu
Zvonimir Ciglič: Obrežje plesalk
2. koncert: Beethoven: Uvertura Leonora št. 3
Beethoven: Simfonija št. 5
3. koncert: Antonio Vivaldi: Koncert za dve trobenti
Peter J. Čajkovski: Simfonija št. 5
4. koncert: Blaž Arnič: Ples čarovnic
Igor Stravinski: Petruska

Opera SNG Ljubljana ima tudi letos na razpolago mnogo na novo pripravljenih pa tudi starejših predstav, izmed katerih opozarjamo zlasti na tele: izmed novo pripravljenih del balet Trnuljčica (Čajkovski), opere Carska nevesta (Korsakov), Glumači in Cavaleria rusticana ter Figarova svatba (od teh bosta Glumači-Cavaleria rusticana in Figarova svatba na voljo šele na pomlad), iz starejšega repertoarja pa Gorenjski slavček, Seviljski brivec, Prodana nevesta, Faust, Trubadur in Traviata. Razen čistih predstav bo vodstvo opere poskrbelo po želji tudi za razne oblike razlage. Najbolj zanimive pa bodo posebne operne in baletne prireditve z razlago, imenovane Za opernim zatorom oziroma Za baletnim zatorom, ki so se uspešno obnesle že v prejšnji sezoni.

Letos je priskočil na pomoč Glasbeni mladini Slovenije tudi zavod Radio-Televizije Ljubljana, ki nam bo po zelo ugodni ceni omogočil obisk radijskih večernih koncertov; teh bo šest v sezoni in vedno ob sredah ob 20.15 zvečer. To bodo celovečerni koncerti z malo bolj zahtevnim, a odličnim in tehtnim programom, z renomiranimi domačimi in tujimi dirigenti in solisti (Samo Hubad, ki je redni dirigent radijskega orkestra, Erich Schmid iz Zuericha, Gyoergy Lehel iz Budimpešte, kitajski pianist Fou Ts'ong iz Londona, znameniti slovenski tenorist Anton Dermota z Dunaja, Dubravka Tomšič, harfistka Ruda Kosi, violinista Pina Carmirelli iz Rima in Igor Ozim). En koncert bo imel radijski komorni zbor pod vodstvom Lojzeta Lebiča. Vsem mladim poslušalcem izven Ljubljane, ki se bodo organizirano preko osnovnih skupnosti GM udeležili teh koncertov, bo Glavni odbor Glasbene mladine Slovenije pomagal pri stroških za prevoz.

Poseben program mladinskih predstav in koncertov za mariborsko območje pripravlja Osnovna skupnost glasbene mladine v Mariboru. Pri tem sodeluje tudi orkester mariborske opere.

mladi evrope pojejo

europa cantat že četrtrič

Vsako leto se zberejo pod zastavo Evropa cantat (Evropa poje) številni mladinski in študentski amaterski zbori iz vseh dežel starega kontinenta in Amerike, da s skupno pesmijo manifestirajo mladost, prijateljstvo, skupno ljubezen do petja. Letos je bila ta veličastna prireditev blizu nas, v avstrijskem mestu Gradcu, od 31. julija do 9. avgusta. Združila je kar enainsemdešet zborov in s pevsko kulturo dobesedno preplavila to prijazno štajersko mesto.

Prirediteljica tega tako imenovanega študijskega festivala, Evropska zveza mladinskih zborov, je poskrbela za izbran program in visoko izvajalsko kvaliteto. Oglejmo si program dela! V dvanajstih posebnih skupinah (tj. ateljejih) razvrščeni pevci so morali naštvurirati, oziroma dokončno pripraviti dvanajst obsežnih vokalnih in vokalno-instrumentalnih programov, med katerimi naj omenim samo pet najiminenitnejših: Canti di prigionia (Spevi iz jetništva) sodobnega italijanskega skladatelja Luigija Dallapiccole, Haendlov psalm Laudate pueri Dominum, Antona Brucknerja Mašo v e-molu, Simfonijo psalmov Igorja Stravinskega in Beethovno Deveto simfonijo. Poleg znanih tujih dirigentov, ki so morali skrbeti za izvedbo tega programa, je bil tudi naš Marko Munih, vodja Akademskega pevskega zbora, ki je pripravil Brucknerjevo Mašo. V teh delovnih skupinah je sodelovalo tudi nekaj poklicnih instrumentalnih skupin oz. orkestrrov, med temi celotna Budimpeštanska filharmonija pri zadnjem Beethovnovem programu, medtem ko so se sami zbori predstavili na kratkih samostojnih nastopih a cappella.

Na mene kot pasivnega spremljevalca tega glasbenega dogajanja je napravilo močan vtis spoznanje, da morejo ti tuji ljubiteljski zbori dostojno predstaviti skladbe, katerih tehnično-izvajalske zahteve so (za naše razmere) vredne pravih poklicnih zborov. Vendar so se dobro izkazali tudi naši, ljubljanski študentje, pevci Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič, ki so tvorili jedro pri izvedbi Brucknerjeve maše. Dirigent Marko Munih nam je z intimno poglobljenim petjem mladih zboristov odkril drugačnega Brucknerja, ki je mnogo manj romantično-vzneseni posnemovalc velikega Richarda Wagnerja.

Nad vsemi doživetji pa se mi je vtisnilo v spomin tisto enoinpolno petje celotne večtisočglave množice udeležencev pred zaključkom festivala, to je, pred dokončno izvedbo Beethovne simfonije. V največji, razsežni okrogli graški dvorani je odmevala zdaj češka, zdaj španska, zdaj francoska ljudska ali umetna pesem, pa kanon z vsemi zbori ali Gallusov motet, pa Bachov koral. Ni si mogoče predstavljati primernejše priprave, pristnejšega „ogrevanja“ in duhovne poglobitve za veliko Deveto Beethovno. Ne glede na njihovo zunanost, na jezik, na individualno miselnost in čustvovanje, je mlade udeležence, zatopljene v skupne pesmarice, združevala v eno samo telo le ena, transcendentna, neoprijemljiva in nedoločljiva sila, ki se je materializirala v mogočni zvočni steber. Moč glasbe ni le prazna fraza ...

M. GABRIJELČIČ

IX. kongres isme v moskvi

V dneh od 8. do 15. julija letos je bil v sovjetskem glavnem mestu kongres ISME, mednarodne organizacije za glasbeno vzgojo. Na njem so se zbrali delegati iz 41 dežel sveta, med njimi tudi iz Jugoslavije. Glavna tema letošnjega posvetovanja je bila vloga glasbe v življenju otrok in mladine. Na programu je bilo veliko število referatov, ki jim vsem žal ni bilo mogoče slediti, kajti bili so hkrati na več krajih. Njihova raven je bila zelo različna. Nekateri so obravnavali že znane teme, večkrat so si bili v osnovi podobni, drugi so bili spet samo poročila o razmerah v glasbeni vzgoji oz. šolstvu v posameznih deželah. Nekatera predavanja pa so obravnavala tudi aktualne probleme, kazala nova pota, rešitve problemov, ki se v glasbeni vzgoji pojavljajo vedno znova.

Razmeroma malo referatov se je ukvarjalo z ideološkimi vprašanji. Vzhod in Zahod gledata na pomen glasbe različno. Prvi zastopa še vedno pozicije socialističnega realizma, poudarja klasične vrednote v glasbi, govori o njenem pomenu kot pospeševalki bratstva med narodi itd. Zahod izhaja iz vrednot, ki jih ima glasba sama po sebi, poudarja vlogo sodobne glasbe, kar pa ima za posledico čisto drugačne pedagoške prijeme in nova iskanja v tej smeri. Do ostrih konfrontacij obeh stališč pa na konferenci ni prišlo, razen v nekaj izjemnih primerih.

Iz Jugoslavije so sodelovali štirje predavatelji: Elly Bašič iz Sarajeva, dr. Koraljka Kos in Joža

Požgaj iz Zagreba in Pavel Šivic iz Ljubljane. Slednji je s svojim prispevkom „Vrednotenje glasbe in njena vzgojna vloga“ vzbudil veliko zanimanje poslušalcev (referat je izšel v 16. številki Naših razgledov). V njem je poudaril, da današnji protestni odnos mladine do ustaljenih vrednot zahteva od glasbenega pedagoga drugačnih prijemov kot pred nekaj desetletji. Pedagog mora izhajati iz glasbe same in ne iz vzporednih pojavov.

Poleg predavanj smo imeli priliko slišati tudi številne koncerte, s katerimi so posamezne sodelujoče dežele prikazale svoje najvišje dosežke. Zastopane so bile tradicionalne skladbe kakor tudi sodobna dela. Najboljši nastopajoči ansambli niso bili kljub mladosti njihovih članov nič slabši od renomiranih profesionalnih ansamblov. Jugoslavijo je dostojno predstavljala glasbena šola „Vatroslav Lisinski“ iz Zagreba. Pod vodstvom Vladimirja Kranjčevića so orkester, zbor in solisti izvedli Matzovega Mladega violinista, Bežne vzgibe Pavla Šivica in odlomke iz Oratorija Prenos sv. Dujma Julija Bajamontija. S tem so prikazali tri različne stile naše glasbe.

Gostitelji so prikazali izredno visok nivo svojega muziciranja. Škoda, da je njihove sicer vrhunske nastope včasih motil propagandistični priokus. Tega sta zbrisala izredna gostoljubnost in pozornost, ki jo uživa glasba in glasbena vzgoja v Sovjetski zvezi tudi pri najvišjih predstavniki oblasti.

SREČKO PIŠKUR

wolfgang amadeus mozart

(pred dvesto leti)

Kadar govorimo o skladateljih ali glasbenih delih preteklosti, radi poiščemo kakšno obletnico, da z njo bolj prepričljivo opravičimo svoj trud. Posebno sedaj, ko se je nagrmadilo toliko obletnic, z dvestoletnico Beethovnovnega rojstva na čelu. Saj nas res vsaka resnica, da se je pred toliko in toliko leti zgodilo to ali ono pomembno dejstvo (tudi rojstvo bodočega velikega skladatelja je pomembna stvar, čeprav gre za nebogljenega novorojenčka!), navda z željo po globljem razmišljanju. Toda, včasih se zgodi, da bi človek sedanjosti rad napisal kaj o človeku iz preteklosti, za katerega je težko najti kakšno obletnico. Tako na primer kot jaz, ki me je nenadoma prijela želja, da napišem kaj o Mozartu, da, o Wolfgangu Amadeu Mozartu, ki se je rodil leta 1756 v Salzburgu in umrl leta 1791 na Dunaju brez kakršnekoli obletnice.

Pa vendar, moja želja po članku o Mozartu je bila nepremagljiva. In ker praznujemo letos dvestoletnico usodnega dogodka, ko je znameniti Beethoven privekal na svet, in ker bi rad opravičil zamotani uvod v svoj članek, sem malo pobrskal po Mozartovem življenjepisu, da bi kljub vsemu našel kakšno obletnico. Sreča me ni zapustila. Točno pred dvesto leti je bil Mozart star borih štiri-

najst let (to ni nikakršna obletnica) in je v Milanu v severni Italiji napisal svojo prvo veliko, resno opero (to pa je le neka obletnica). Opera se je imenovala „Mitridate, kralj iz Ponta“, imela je strašno krvavo zgodbo in je (morda prav zaradi tega) doživela pri občinstvu velik uspeh. Njena glasba se je ohranila in zgodi se, da jo kje izvedejo še celo danes.

Zakaj pravzaprav pripovedujem vse to? Pisanje opere, ko je skladatelju komaj štirinajst let, ni majhna reč, tudi pred dvesto leti ne, čeprav je bilo takrat laže in hitreje dobro komponirati kot dandanes. Toda, ko gre za Mozarta, je to povsem razumljivo.

Vsi vemo, da je ta genialni skladatelj že pri petih ali šestih letih sestavil skladbo, menuet za čembalo, ki se nam je v njegovem krhkem rokopisu ohranil še do danes. Ko mu je bilo sedem let, ga je oče popeljal na prvo veliko turnejo po Evropi, kjer je s svojo majhnostjo in otroškostjo pa s spretnimi prsti ob čembalu navduševal množice velikih nemških, francoskih, nizozemskih in angleških gospodov. Ves čas je tudi komponiral, predvsem za čembalo in violino. Ko mu je bilo devet let, se je prvič lotil pisanja za orkester — končal je svojo prvo simfonijo (za to jih je napisal najmanj štirideset, zadnja je

znamenita „Jupiter“). Z dvanaajstimi leti je ustvaril svojo prvo komično opero, ljubko nemško enodejanko „Bastien in Bastiena“, katere osrednja vsebina so ljubezenske težave obeh naslovnih junakov. Mali Mozart takrat seveda še ni vedel, kaj je resnična ljubezen, temveč si je to vzvišeno življenjsko čustvo predstavljal tako, kot je bilo tedaj običajno v prijetnih in nepregrešnih modnih zgodbicah. Kmalu zatem, ko je praznoval svoj štirinajsti rojstni dan, se je podal na prvo resno študijsko potovanje po Italiji, kjer se je ustavil med drugim tudi v Milanu in požel zmagoslavje s svojo prvo resno opero Mitridate (vseh oper je napisal štiriindvajset, najbolj znane so Figarova svatba, Don Juan in Čarobna piščal).

Ko je Mozart odrasel in spoznal, da ne more biti več čudežni otrok, se je končal čas njegove prve sreče. Bil je v službi čemernega in godrnjavega salzburškega nadškofa, ki je kaj malo maral za izjemne umetniške sposobnosti svojega plebejskega uslužbenca. Sedemindvajsetleten se je veliki skladatelj odločil, da bo zapustil svojega sitnega gospoda, in si izbral tvegano pot na svoje. Preselil se je na Dunaj in postal (menda prvi v zgodovini) svobodni glasbeni ustvarjalec. Z nihajočim uspehom in nezanesljivo denarno srečo je dočakal svoje enaintrideseto leto, ko ga je težka bolezen priklenila na posteljo. V čudnih okoliščinah je pred smrtjo napisal nekaj strani svojega čudovitega Rekviema. Dokončati ga ni mogel. Pokopali so ga neznanu kam.

A vrnimo se za konec k naši dvestoletnici in k Mozartu — čudežnemu otroku. Leta 1770 in 1771 je bil pravcati junak italijanskih opernih odrov. Čeprav rojen onstran Alp, se je znal po skrivnostnih umetniških silnicah tako pristno živeti v odrski in glasbeni jezik takratne italijanske opere (ki je bila seveda nekaj drugega kot opera devetnajstega stoletja), da so ga mogli mediteranski poslušalci imeti kar za svojega. Toda, ne pozabimo, bilo mu je štirinajst let! S persom je znal začrtati široke in pretresljive operne prizore kot kakšen odrasel in davno uveljavljen komponist, v svoji duševnosti pa je bil še vedno nedolžno otroški. O tem nam govore predvsem njegova čudovita pisma materi in sestri Nani, polna neposrednega čara.

JANEZ HOEFLER

Leopold Mozart (1719–1786), Wolfgangov oče. Bil je glasbeni vodja pri salzburškem nadškofu, znamenit violinski virtuoz in učitelj mlade generacije violinistov, pisec prve pomembne violinske šole, ki je neizčrpen vir izvajalske prakse glasbe 18. stoletja. Bil je tudi skladatelj. Dandanes ga seveda poznamo predvsem kot očeta velikega klasika glasbene umetnosti in njegovega prvega učitelja. Spremljal ga je na njegovi prvi skladateljski in koncertantski poti, pa tudi pozneje mu je v vseh radostnih in težkih trenutkih stal ob strani. Wolfgang Amadeus Mozart mu je toplo očetovsko ljubezen vračal v obilici, o čemer tudi pričajo njegova ohranjena pisma. Njegova smrt je sina zelo potrla.

Milano, 20. oktobra 1770

Draga mama!

Ne morem mnogo pisati, ker me bole prsti od pisanja toliko recitativov. Mama, prosim Te, da moliš zame, da bo moja opera dobro stekla in da bomo vsi skupaj srečni. Tisočkrat poljubljam mamino roko in moral bi mnogo reči sestri, toda kaj ji naj rečem?

W. A. MOZART V LETU 1770

Milano, 12. januarja 1771

Najdražja sestra!

Nisem Ti že dolgo pisal, kajti imel sem mnogo posla s svojo opero; toda ker imam sedaj čas, bom bolj pozoren do svojih dolžnosti. Opera je, hvalabogu, uspešna, in gledališče je vsak večer polno; to je vsega presenečenja vredno, saj je že več ljudi reklo, da, odkar so v Milanu, še niso videli tolikšne množice pri kakšni prvi operi. Papa in jaz sva, hvalabogu, zdrava in upam, da bom mogel ob veliki noči Tebi in mami povedati vse to ustno. Addio! Poljubljam mami roko! Mimogrede. Včeraj naju je obiskal prepisovalec not in nama sporočil, da je dobil nalogo, naj prepiše mojo opero za dvor v Lisboni. Za sedaj nasvidenje, draga Mademoiselle sestra! Imam čast, da sem in da ostanem od sedaj do večnosti.

Tvoj zvesti bratec.

ENA PRVIH MOZARTOVIH KOMPOZICIJ V NJEGOVEM ROKOPISU

stran glasbene mladine

mednarodni center glasbene mladine

Staro istrsko mesto, ki je bilo prepuščeno svoji razpadajoči usodi, je oživel pa zaradi mladih glasbenikov. Na preprihu ob razpadajočih oknicah, pod mrtvimi oboki, poleg bodljikavega grmičevja, ki je skorajda prerasklo sledove živahne istrske zgodovine, so se oglasili glasovi mladih glasbenih umetnikov. Tihoti izumrlega mesta je poseben zven dalo letošnji sicer za začetek malo, pa vseeno dovolj mladih baletnikov, glasbenikov in gledališčnikov, ki so v počitnicah prijetna srečanja združili z napornim študijem.

Od 10. do 30. julija so bili v Grožnjanu člani modernega baleta glasbene mladine Hrvatske in gledališča mladih iz Zagreba, orkestra glasbene mladine iz Varaždina, ki so pripravljali nove sporede. Obenem je bil v Grožnjanu tudi klavirski tečaj.

Od 1. do 16. avgusta so bili v Grožnjanu mladi Belgijci, saj jih je tja poslala glasbena mladina Belgije. Imeli so tri seminarje komorne glasbe in obravnavali godalni kvartet, glasbo za pihalne instrumente in baročno glasbo. Hkrati je v Grožnjanu deloval tudi atelje za obdelavo orgel, ki si je zastavil nalogo, da bo na treh sestankih restavriral orgle v tamkajšnji cerkvi.

Tretja skupina je prišla v Grožnjan v organizaciji GM Hrvatske. Na sporedu so bili seminarji za orke-

ster, godalni kvartet staro glasbo, glasbo za trio (udeležil se ga je tudi trio Lorenz) in za kulturne spodbude.

Belgijci so prišli v Grožnjan že drugič. Na prvem srečanju v letu 1969 je bilo le 8 udeležencev in glasbenikov iz Belgije ob 60 hrvaških, letos so imeli belgijski glasbeniki celotno izmeno dvajsetih dni. Ker se za mednarodni center zanimajo tudi druge organizacije glasbene mladine po Evropi in drugod, bo Grožnjan kot mlado glasbeno središče zaživel v prihodnjih letih. V štiridesetih večjih in manjših objektih v Grožnjanu, ki jih ima na razpolago ta center, bo dovolj prostora za množične udeležence. Zatorej naložba v to akcijo ni zaman.

Po letošnji generalni skupščini FIJM, ki je podprla Grožnjan kot mednarodni center Glasbene mladine, bo seveda zanimanje za delo v tem mestu naraslo. Dosedanje izmene so gostile 250 mladih iz Belgije, ZR Nemčije, Poljske, Madžarske, Italije, ZDA, Nizozemske in Jugoslavije. Poziv organizatorjev v Grožnjanu na skupno mednarodno akcijo je obnem razglasitev tabora za mednarodnega, ki bo skupna akcija vseh članic FIJM, obeta v prihodnjih letih veliko sodelovanje. To sodelovanje bo delavno v pravem pomenu besede, saj so na generalni skupščini povabili mlade in močne glasbenike, naj pomagajo pri obrtniških delih. Takšna delovna akcija bo pomagala do dobrih stikov med glasbeniki in poslušalci.

Grožnjan bo kot glasbeno središče bogato, saj tako obljublja organizatorji. Če jim prištejemo še kiparje, ki bodo ustvarjali ob teh glasbenikih, bo tudi žarišče ter zmetek za mnoge akcije mednarodne zveze glasbene mladine.

Sicer pa moramo počakati do prihodnje pomladi. Tedaj bodo v Grožnjanu mladi zavihali rokave pri delovni akciji. Za program dela se bodo dogovorili predstavniki narodnih organizacij v Zagrebu že ta mesec.

-nč-

svetovni orkester

Svetovni orkester so ustanovili na pobudo glasbene mladine Kanade. Prvikrat je bil ustanovljen v Kanadi, kjer je deloval tri tedne pod vodstvom mojstra Ericha Leinsdorfa. Na avdiciji za izbiro glasbenikov v ta orkester so poslušali okoli 500 glasbenikov iz skupin članic mednarodne zveze glasbene mladine. Po nekaterih državah jih je izbral sam vodja orkestra.

V Oxfordu so jih ugledni profesorji-korepetitorji pripravljali na sodelovanje, znana glasbena ustvarjalca Marius Constant in Witold Lutoslavski pa sta jim omogočila stik z novo glasbo.

Svetovni orkester igra v življenju mladih glasbenih umetnikov veliko vlogo. Med letošnjim kopenhavskim kongresom so v njem sodelovali trije jugoslovanski glasbeniki (med njimi noben Slovenec). Po svoji programski usmeritvi je naklonjen delom velikih mojstrov sodobne glasbe, po kvaliteti pa daleč presega podobne ansamble. Prav tako pomembne so tudi manjše instrumentalne skupine svetovnega orkestra FIJM, ki po kvalitetnih poudaritvah avantgardnih glasbenih del ne zaostajajo za svojim matičnim ansamblom.

Svetovni orkester je nastopil v Kopenhavnu in doživel pravo zmagoslavje pri poslušalcih – udeleženci generalne skupščine FIJM in kongresa FIJM.

R.

ob beethovnovi 200-letnici

V letu 200. obletnice rojstva velikana glasbene umetnosti Ludwiga van Beethovna so lahko gledalci jugoslovanske televizijske mreže gledali prenos zaključnega tekmovanja članov GM Srbije. Televizijska oddaja oziroma quiz za mlade tekmovalce je bil le epilog široke akcije GM Srbije. Ta je namreč med 4500 tekmujočimi na 52 tekmovalnih srečanjih po raznih srbskih krajih izbrala najboljša za oddajo v Beogradu.

Glasbena mladina Srbije je organizirala akcijo v sodelovanju z radiom, televizijo in šolami. Organizatorji so lahko ponosni na uspeh, saj so mladi tekmovalci res poznali življenje in delo tega velikega skladatelja tako v podrobnosti, da bi se njihovem znanju čudil vsak muzikolog in glasbenik.

Glasbena mladina Jugoslavije meni, da je bilo tekmovanje iz znanja o Beethovnu in njegovih umetnosti ena izmed poglobitvenih akcij v preteklem šolskem letu. Zmagovalci, trije učenci osnovne šole iz Arandjelovca, so šli za nagrado na kongres FIJM v Kopenhavn in si tam ogledali delo mladih koncertantov ter poslušali koncerte mladih glasbenih umetnikov.

R.

naš podlistek

V informativni številki smo začeli s slovenskim prevodom uvoda v znano Bernsteinovo knjigo „Vesetje v glasbi“ (The Joy of Music), ki ga tu nadaljujemo – čeprav se zavedamo, da je za razumevanje iskrih in nenadnih Bernsteinovih miselnih kombinacij potrebno več razumevanja in zbranosti. V tem odlomku znameniti dirigent govori o oblikah in sredstvih za razlago glasbenih del, ki se jih na eni strani poslužujejo „prodajalci glasbe“ in na drugi redki trezni glasbeni misleci ter o težavah, ki so povezane s tem.

Še vedno se trudimo, da bi delno osvetlili ta misterij. Ljudje zelo radi razčiščujemo, racionaliziramo, zagovarjamo, analiziramo, razmejujemo, opisujemo. Obstoji tudi velika nuja, da bi glasbo „prodajali“; to je glasbo v zadnjih dvesto letih spremenilo v industrijo. Nenadoma se je pojavilo množično tržišče, strahotna industrija plošč, profesionalni karierizem, konkurenca družbenih faktorjev, prave trgovske zbornice za glasbo. In iz vsega

tega je izšlo nekaj, čemur rečemo „glasbeno vrednotenje“ (Music Appreciation) – kar je nekoč Virgil Thompson posrečeno imenoval „izsiljevanje z glasbenim vrednotenjem“ (Music Appreciation Racker). To tudi je izsiljevanje, ker je v glavnem slepilno in komercialno. Uporablja prav vsakršno zvijačo, da bi prodalo glasbo – dobrikanje, sramežljivost, laskanje, preveliko poenostavljanje, zabavo brez zveze z resnično stvarjo, komaj verjetne zgodbe – vse z namenom, da bi ohranilo ogromni glasbeni business. Ker je tako počenjeno, je samo postalo business. Naslednja stopnja tega je, samo po sebi umevno, novo parazitsko delovanje – vrednotenje glasbenega vrednotenja.

To izsiljevanje deluje na dva načina – odvisno od občinstva, ki ga je treba zapestiti; eden je neumnejši od drugega. Vrsta A je kombinacija „ptičkov – čebel – in – potočkov“, ki za svojo razlago priključuje vse, kar je pod soncem, saj je izvanglasbena. Vsako noto ali frazo ali akord spremeni v oblak ali

leonard bernstein glasba – magični svet

glasbena mladina na dunaju

Prejeli smo program prirediteljev, ki jih ima to sezono avstrijska Glasbena mladina na Dunaju. Samo za primerjavo naj navedemo, da bo za svoje člane letos organizirala štirinajst različnih ciklov s pet do osem koncerti in sorodnimi prireditvami. Najzanimivejši cikli so: abonma klasičnih koncertov z deli standardnih skladateljev, cikel glasbe raznih obdobij, cikel velikih glasbenih umetnin z velikimi interpreti, dirigenti in solisti (med temi sta odlična mlada sopranistka Gundula Janowitz in slavni violinist David Ojstrah), abonma problemske glasbe z naslovom „Glasbeni horizonti“, cikel tako imenovanih „zlatih recitalov“ (solistični koncerti), program musicalov v gledališču Theater an der Wien, abonma mednarodno priznanih godalnih kvartetov.

Poseben cikel je posvečen delom klasikov moderne glasbe 20. stoletja, drugi pa koncertom jazza, na katerih bodo med drugim nastopili Ray Charles, Oscar Peterson, Ella Fitzgerald in Count Basie. Vsekakor dokaz, do kakšnih razsežnosti se lahko razvije organizacija glasbene mladine, če ima za to materialne pogoje in razumevanje med odločujočimi krogi.

nagradno tekmovanje

Kakor so pri Glasbeni mladini Srbije v preteklem šolskem letu in ob Beethovnovi 200-letnici organizirali nagradno tekmovanje o življenju in delu velikana evropske glasbene preteklosti, tako so se za letošnje šolsko leto odločili prirediti drugo tekmovanje na drugo temo. Razpisali so „odprto nagradno tekmovanje“ na temo „Življenje in delo Petra Iljiča Čajkovskega“. Cilj tega tekmovanja je spodbuda za delo klubov Glasbene mladine.

Tekmovanje bo potekalo po pokalnem sistemu. Tekmovalci pare bodo odredili z žrebom med tričlanskimi ekipami. Pravico do sodelovanja imajo vsi člani Glasbene mladine, ki še niso dopolnili 25 let starosti. Izključeni so študentje glasbenih aka-

demij, višjih šol glasbenih smeri in učenci glasbenih šol, ki obiskujejo glasbene gimnazije.

Predtekmovanje se bodo pričela za 15. novembra letos, finale tekmovanja pa bo predvidoma 4. aprila prihodnjega leta. Finale bo tako kot letos prenašala beograjska televizija.

Nagrade, ki jih bodo prejeli mladi tekmovalci, so visoke. Prva nagrada je klavir za osnovno skupnost glasbene mladine, zmagovalci pa bodo odšli za deset dni na svetovni kongres Glasbene mladine v Firence. Tudi druge nagrade bodo praktične, od pianinov do magnetofonov, gramofonov, člani ekip bodo obiskovali evropska glasbena središča (Budimpešto), drugi Zagrebški glasbeni bienale itd.

kongres v kopenhavnu

Vsako leto v obstoju mednarodne federacije glasbene mladine se zberejo v različnih krajih po svetu delegacije nacionalnih organizacij Glasbene mladine na skupščini in na kongresu, ki s temo ali brez nje obravnava določeno poglavje iz glasbenega sveta. Letošnja skupščina in letošnji kongres sta bila od 23. do 29. avgusta v Kopenhavnu, torej v glavnem mestu države, kjer so se rodili umetniki kot Buxtehude, Andersen in drugi. Kakor se je v uvodnem govoru dotaknil dežele gostiteljice generalni sekretar FIJM (mednarodne zveze Glasbene mladine), zasluži Danska posebno pozornost: tam so opravili veliko delo, ki so dvignili koncertno raven, pripravili odlično dokumentacijo za glasbene pedagoge in obenem glasbeno življenje v okviru delovanja temkajšnje Glasbene mladine poživili z ustanovitvijo odličnega orkestra Glasbene mladine Danske in glasbenega tabora.

Generalna skupščina mednarodne glasbene mladine je trajala od 23. do 26. avgusta. Razen formalnosti pri poslovanju takšnega velikega zasedanja moramo omeniti, da so v mednarodno zvezo sprejeli novega člana – glasbeno mladino Norveške. Prav tako so razpravljali o uporabi angleškega jezika kot uradnega jezika mednarodne zveze (doslej je bila to samo francoščina). Spregovorili so o delu glasbenih taborov (eden izmed takšnih je tudi naš Grožnjan v Istri) ter o izdajah plošč v Italiji.

Posebno pozornost zasluži vsekakor delo štirih ateljejev – delovnih skupin s štirimi različnimi delovnimi naslovi. Prva skupina je spregovorila o vlogi, funkciji in formiranju animatorjev glasbene mladine. Druga je razpravljala o novem koncertu. Tretja skupina se je zanimala za mladega glas-

benika in njegovo prihodnost. Četrta skupina je imela nalogo, da je spregovorila o sodelovanju mednarodne zveze glasbene mladine z drugimi glasbenimi mednarodnimi organizacijami z namenom, da bi napredovala glasbena vzgoja tudi zunaj šolskih okvirov z vsemi možnimi pomagali. Zanimivo bo, ko bo novi izbrani urad mednarodne zveze zbral rezultate delovnih skupin in jih posredoval organizacijam po državah-članicah, saj je bilo delo teh skupin ploden pogovor o glasbeni sedanjosti in prihodnosti v okvirih realnih možnosti.

Generalna skupščina FIJM je spregovorila tudi o rezultatih dela, ki se kaže v pomoči svetovnemu orkestru (v njem sodelujejo tudi nekateri mladi jugoslovanski glasbeni umetniki), o mednarodnem centru glasbene mladine v Grožnjaju v Istri, ki so ga kot takšnega sprejeli letos ter o svetovnem dnevu glasbene mladine.

Prihodnje leto bo takšna skupščina, ki bo povezana kot vsa pretekla leta s kongresom glasbene mladine, v Firencah (od 22. do 30. julija 1971). Leta 1972 bo kongres in skupščina predvidoma v Muenchnu in Augsburgu. -nč-

trio lorenz v kanadi

V ponedeljek, 12. oktobra odhaja na dvo-mesečno turnejo po Kanadi Trio Lorenz iz Ljubljane s pevko, mezzosopranistko Evo Novšak-Houška. Mladi slovenski umetniki odhajajo v Kanado v organizaciji Glasbene mladine Jugoslavije in Glasbene mladine Kanade. V kanadskih krajih bodo priredili nad 50 koncertov, ki jih bo vodil poklicni komentator.

Trio Lorenz je pripravil za svojo pot po Kanadi obsežen spored skladb. Izvajal bo dela skladateljev Haydna, Beethovna, Dvoraka, Turine, Joaquina, Škerjanca in Ramovša, Eva Novšak-Houška pa bo izvajala na turneji dela Schumanna, Schuberta, Brahmsa, Wolfa, Debussyja, Musorgskega, Klementa in Slavickega.

Turneja tria Lorenz s pevko Evo Novšak-Houška je prva tako velika turneja tega ansambla. Trajala bo tja do 20. decembra. Organizatorji so omenili slovenskim glasbenim umetnikom tudi sodelovanje v sporedih tamkajšnjih radijskih postaj in televizijskih studiov.

Mladim slovenskim koncertantom želimo lep uspeh na poti med kanadske mlade ljubitelje glasbe. Kakor so nam obljubili, se bodo redno oglašali v Ljubljano in nam za prihodnjo številko časopisa tudi kaj napisali.

v skalno pečino ali v Kozaka. Pripoveduje preproste domače zgodbe o velikih skladateljih, bodisi ponarejene, bodisi brez zveze s stvarjo. Koplje se v anekdotah, citatih slavni izvajalcev, spušča se v slabe šale in nesmiselne besedne igre, nadleguje poslušalca pa nam ničesar ne pove o sami glasbi. Tudi sam sem uporabljal iste zvijače: vsakdo, ki sploh govori o glasbi, mora sem ter tja to napraviti. Toda upam, da sem se pregrešil vedno in samo tedaj, kadar je kakšna anekdota, primerjava ali besedna primera napravila glasbo jasnejšo, dojemljivejšo, torej ne samo za zabavo ali – tem slabše – da bi odtegnil poslušalca proč od glasbe, kar počenja to „izsiljevanje“.

Vrsta B se ukvarja z analizo glasbe – hvalvedno resno prizadevanje, ki pa je prav tako neumno kot vrsta A. To je kombinacija „zdaj – prihaja – tema – od – zgoraj – navzdol – v – drugi – oboji“. Zajamčeno dolgočasje. Kar ta vrsta konec koncev počenja, je, da vas oskrbi z avtomobilsko karto tem, v obliki vodiča po golem zemljepisu

kompozicije; toda zopet nam ne pove ničesar o glasbi, razen teh površnih zemljepisnih podatkov.

Na srečo vse razpravljanje o glasbi ni omejeno na raven takšnega glasbenega vrednotenja. Pisci pri strokovnem časopisju lahko povedo bistveno, toda samo drugim glasbenikom ali vzgojenim amaterjem. Glasbeni laik se teže znajde v takšnem inteligentnem razgovoru o glasbi. Toda od časa do časa se je že pojavil neglasbenik, ki mu je bilo dano, da je posredoval laiku vpogled v glasbo, čeprav samo v kadencno, ali v melodični obris, ali v en sam harmonični potek. Takšni ljudje so redki in neprecenljivi. Platon je imel nekaj takšnih trenutkov pa tudi Shakespeare. Določene kritike lahko laik dojame in obenem razume; takšni so na primer Sullivan in Newman ali Thompson. Nekateri romanopisci, na primer Mann ali Huxley, so izoblikovali nepozabne odstavke in celo poglavja na temo o glasbi. Toda na splošno si romanopisci in pisatelji prizadevajo, da bi našli

popolnoma nemogoče povezave, kadar govore o glasbi. To često počenjajo. Iz določene razloga se nam zde literati kakor magnetizirani od glasbene terminologije, verjetno zato, ker do nje čutijo mnogo strahu in spoštovanja. Nič ne more biti bolj v oprečju do reprezentančnega literarnega duha z njegovo literarno pojmovnostjo kot nestvarno glasbeno mišljenje z osredotočenjem na „oblike, linije, zvočne napetosti“. To pisatelja očara, ga napravi, kakor se mi zdi, celo nekoliko zavistnega, tako da naravnost hrepeni po tem, da bi bil soudeležen v tem čudnem in skrivnostnem svetu. Uspeh tega je, da se, ko doseže izmikajočo se „pravo besedo“, z „glissandom“ ali „crescendom“ pretegne, da bi (običajno napačno) izrazil to, kar misli – prav zato, ker se kaže glasbena beseda tako nedoločna. Razen tega, saj je tako „čudna“! Koliko privlačnosti in šarma imajo te italijanske besede! Scherzo, Vivace. Andantino. Crescendo. V literaturi neprestano srečujemo besedo „crescendo“. „Ko sta se poljubila, sta

dunajsko pismo

(v beethovnovem znamenju)

Mogočna, rdeče in rumeno poslikana stavba stoji na severni strani Karlovega trga na Dunaju. Zidana v neoklasicističnem slogu spominja na grški tempelj: Musikverein, poslopje dunajskega Društva prijateljev glasbe. Mogočna stavba, cilj in včasih nedosegljiva želja mnogih glasbenih poustvarjalcev sveta. Velika dvorana, vsa v zlatu, je sprejela že mnogo velikih mož, ki jih je v stotih letih njenega obstoja premogel glasbeni Parnas. Manjša, Brahmsova dvorana, je skromnejša in okusnejša; v njej najdejo svoj prostor komorni ansambli in solisti na samostojnih nastopih. V drugem nadstropju stavbe pa je bogat glasbeni arhiv društva, kjer hranijo poleg Beethovnovih, Mozartovih in Schubertovih rokopisov tudi marsikatero staro muzikalijo s Slovenskega.

Musikverein – Glasbeno društvo je bil v središču letošnjih pomladnih Dunajskih tednov. Zgradili so ga leta 1870 in letos obhajamo njegovo stoletnico. Ta stoletnik pa se je poklonil spominu velikega mojstra, ki se je, pred dvesto leti rojen v Bonnu, še mlad preselil na Dunaj, tu ustvarjal in umrl: Ludwiga van Beethovna. Predvsem njemu na čast je bila uglasena letošnja prireditev dunajskih slavnostnih tednov, ki je trajala od 23. maja do 21. junija. Izvedli so domala ves njegov opus, in to z glasbeniki, ki sodijo v sam vrh svetovne poustvarjalne elite.

Bernstein je v Državni operi dirigiral novo uprizoritev „Fidelia“ z „najslavnejšo začetnico“ šopraniistko Gyneth Jones v naslovni vlogi. „Fidelia“ sem letos videl v dveh različ-

nih izvedbah. Pozimi pod vodstvom dirigenta dr. Boehma in Bernsteinovo v okviru Slavnostnih tednov. Med seboj sta se res zelo razlikovali: Boehm je v svoji predstavi poudaril zgodbo kot slavospev veliki in čisti ljubezni, Bernstein pa je „Fidelia“ predstavil predvsem kot „drammo in musica“, docela realistično, postavil jo je na tla resničnosti in jo naredil pristopno, razumljivo in dramatično učinkovito. To je dirigent, ki ima poslušar za dramatik. le včasih se pri njem preveč začuti iskanje učinkovitih efektov, tako da človeku nehote vzbuja misel na ameriški business z vsemi reklamnimi prijemi, ki sodijo poleg.

Drugi „veliki mož“ Dunajskih tednov je bil Karajan s svojimi Berlinskimi filharmoniki. Na petih koncertih je izvedel vse Beethovne simfonije ter uverturi Leonora in Coriolan, kar je nedvomno pomenilo vrh letošnjih dunajskih prireditev. Karajan, ki je sicer tudi vodja Musikvereina, se je letos na Dunaj vrnil po več letih prostovoljnega izgnanstva in mesto ga je sprejelo z odprtimi rokami. Za vstopnice njegovih koncertov so se ljudje postavili v vrste že dva dni, preden se je odprla blagajna!

Od njegovih petih koncertov sem slišal dva: na sporedu Druga, Četrta, Sedma in Osmo simfonija ter uvertura Leonora. Karajana doslej še nisem imel prilike videti dirigirati in sem bil dvakrat presenečen: nad naravnost neverjetno dognano interpretacijo izvajanih del in nad samim njegovim dirigiranjem; pravim – dvakrat prijetno presenečen. Toliko sem že slišal govoriti o njegovem načinu dirigiranja, o pretiravanju, o baletnem obnašanju, o zaprtih očeh, o vsemogočem, kar tega človeka v očeh poslušalstva obdaja s tančico mistike, da sem bil res radoveden, kakšen vtis bo naredil name. Toda – tako enostavnega, preprostega obnašanja na dirigentskem odru že dolgo nisem videl. Zdi se, da se je mož obrnil vase, da mu ni več toliko do showa, ki ga je nekdaj tako gojil. Danes mu vsega tega ni več treba. Pridobil si je avtoriteto in spoštovanje, pri delu z orkestrom je danes že samo njegova prisotnost neomajen diktat, ki ne trpi ugovora. Za njim

so dolga leta težaškega dela in nepopustljivosti. Na sam vrh svetovne lestvice dirigentov ga je pripeljala njegova izredna delavnost, nepopustljivost in pa naravnost neverjeten spomin – tri odlike, ki so v vsakem poklicu zagotovilo za uspeh. Na vseh petih koncertih, pet večerov zapovrstjo, je Karajan dirigiral enajst velikih Beethovnovih simfoničnih stvaritev na pamet, brez partituro pred seboj.

Bernstein in Karajan – dva velika dirigenta, vsak svet zase in vsako srečanje z njima doživetje. Oba se ukvarjata v določeni meri tudi z mladimi: Bernstein neposredno (kdo ne pozna njegove televizijske serije „Veselite v glasbi“!), Karajan bolj v organizacijskem smislu (svoj denar daje na razpolago za tekmovanje mladih dirigentov v Berlinu). Oba velika tekmeča, pri katerih se ti ne zgodi, da bi ne pomislil na drugega, če slišiš ime prvega; Bernstein izzivalec z one strani velike luže, Karajan nekronani in malce vzvišeni kralj glasbenega življenja na starem kontinentu.

Poseben odstavek zasluži publika s svojim odnosom do glasbe in njenih izvajalcev. Zanj so veliki dirigenti, pevci, instrumentalisti in ansambli junaki, ki jih hodi vedno znova poslušati in občudovati. V veliki filharmonični dvorani zagleda prizore, kako na dijaškem stojišču star gospod ali hippijevsko razpoložena mladina skupaj mirno sede v kotu na tleh, s partituro na kolenih, zamaknjeno uživajo v svojem svetu muzike in se ne menijo ne za okolico okrog sebe ne za pravila bontona, ki prezira umazane in prašne hlače. In ko se po predstavi Karajan, do vratu ovit v dolg, bel pleten šal, s svojo lepo soprogo vsede v veliki rolls-royce, v katerem že čaka šofer v livreji, slišiš v množici okrog avtomobila same pritajene vzdihne občudovanja, le tu in tam hoče kakšna stara dama po vsej sili seči velikemu dirigentu v roke.

V dobrem mesecu se je razen teh zvrstilo še mnogo drugih koncertov in scenskih uprizoritev z mnogimi sodelavci in interpreti, vendar sta ves lesk in ton prireditvi dala s svojo navzočnostjo ta dva človeka.

UROŠ LAJOVIC

njuni srci dosegli crescendo udarjajoče strasti“. Nesmisel. Jasno je, da pomeni crescendo samo „naraščanje“, „povečanje“ – posebej, da stvar „postaja glasnejša“. Tako lahko crescendo pomeni „vzpenjanje“ k vrhuncu nevihte ali strasti ali česarkoli; toda ne more biti „vrhunec“ sam.

To razlagam samo mimogrede zato, da pokažem, kako redek je inteligenčen razgovor o glasbi celo med prvovrstnimi pisatelji. Huxleyi in Manni tega sveta so na redko posejani. Huxleyev opis Beethovnega opusa 32 v romanu Kontrapunkt je nepozaben, ravno tako odlomek o nekem Mozartovem kvintetu v delu Antic Hay. Mann ima nekaj presunljivih mest o glasbi v Čarobni gori in v knjigi Dr. Faustus. Zaradi takšnih ljudi, ki znajo v besedah obuditi vrednost glasbenega dela ali prikazati njegovo resnično tehtnost in resnico, smo glasbeniki izgubili pogum, da bi osvetlili te pojave, čeprav upamo, da lahko vsaj tu in tam vlijemo malo več luči v to grozno strašilo – glasbeno pojmovanje. (Konec prihodnjič)

stari slovenski mojstri na ploščah

S tem, ko smo dobili domačo, slovensko produkcijo plošč, se nam je odprla možnost, da oživimo na ploščah tudi dela naših starih mojstrov. Založba Mladinska knjiga je dosedaj že poskrbela za izdajo glasbe petih slovenskih skladateljev preteklosti, za Jakoba Gallusa, Janeza Krstnika Dolarja, Izaka Poša, Gabrijela Plavca in Janeza Krstnika Novaka.

Jakob Gallusa zastopa velika plošča zbora Slovenskih madrigalistov pod vodstvom Janeza Boleta (Moteti in madrigali), ki se odlikuje predvsem po avtentični interpretaciji, saj pri izvajanju Gallusovih skladb še vedno prevečkrat zahajamo v preveč romantičen čustveni izraz.

Izak Poš in Gabrijel Plavec sta po svojem slogu predstavnika zgodnjega baroka z začetka 17. stoletja. Prvi je deloval v Ljubljani in v Celovcu, drugi v nemškem nadškofjskem mestu Mainzu. Na 25 centimetrski plošči Mladinske knjige je zbrano nekaj njunih latinskih motetov v izvedbi Slovenskih madrigalistov, prav tako z dirigentom Janezom Boletom. Pripomniti moramo, da so bili Poševi moteti prvotno namenjeni solističnim pevcem z orgelsko spremljavo.

Zelo dobra je plošča Ballei-Sonata (25 cm) Janeza Krstnika Dolarja s komornim orkestrom, ki ga vodi Marko Münih. Dolarjevi balletti so ciklične skladbe s posameznimi plesnimi stavki, ki jih je skladatelj napisal za godala, v njegovi bleščeči sonati (ki ne pomeni istega kot klasična sonata) pa so godalom pridružena učinkovita trobila. Najnovejšo glasbenozgodovinsko odkritje je pokazalo, da je bil Dolar predstavnik visokega baroka, eden pomembnih skladateljev srednje Evrope v svojem času. Rodil se je okoli leta 1620 v Kamniku in umrl leta 1673 na Dunaju.

Linhartova igra „Ta veseli dan ali Matiček se ženi“ sodi med železni repertoar slovenskih gledališč, zato je toliko bolj zanimiva glasba k nekaterim prizorom te igre, ki jo je napisal Janez Krstnik Novak, Linhartov sodobnik in znanec. Na 25 centimetrski plošči Mladinske knjige jo izvajajo Zlata Ognjanovič (Nežka), Sonja Hočevarjeva (Jerca), Božena Glavak (Gospa), Rudolf Franci (Matiček), Mitja Gregorač (Tonček) in Dragiša Ognjanovič (Baron) ter komorni orkester Slovenske filharmonije z Bogom Leskovicem. Opozorjamo na to, da je razpored oseb na ovitku napačen (zamenjana sta pevca Matička in Tončka). Novakov „Figaro“ (tako je naslovljena plošča), kaže, da se je tudi na Slovenskem v Linhartovem času našel nekdo, ki je lahko ustvaril gladko, tekočo in prijetno glasbo v Mozartovem slogu.

Bera slovenske glasbene preteklosti v založbi Mladinska knjiga je za zdaj še skromna, vsega skupaj štiri plošče (da ne omenjamo še ene Gallusove, ki pa je razprodana), toda daje up, da se bo ob podpori in razumevanju odločujočih ta naš fond obogatil.

naš portret

dirigent roberto benzi

V letošnji koncertni sezoni bomo v dvorani Slovenske filharmonije lahko spremljali koncert, ki veliko obeta že zaradi gostovanja odličnega mladega dirigenta ROBERTA BENZIJA.

Rodil se je decembra 1937. leta v Marseillu, vendar mu je zgodnja mladost tekla v Italiji, kjer je bil oče profesor glasbe. Najbrž mu je pot v glasbeno umetnost pokazal oče, še bolj krepko pa je zakoral po njej, ko se je začel učiti klavir. Toda kmalu je odkril, da je njegovo mesto drugje. Simfonični koncerti so ga namreč neizmerno navdušili za simfonično glasbo. V tem času se je družina preselila v Pariz, Robert pa je to izkoristil za študij dirigiranja pri znamenitem Andreju Cluytensu.

Za dirigentskim pultom srečamo Roberta Benziya že zelo zgodaj. Čeprav ga je občinstvo sprejelo z navdušenjem, je čutil, da njegova umetniška osebnost še ni dovolj močna. Prekinil je turnee ter se med 1952. in 1956. letom temeljito posvetil študiju in ga dokončal. Nekaj let kasneje je sodeloval že na najbolj elitnih koncertih. Jeseni 1962 je dirigiral simfonični orkester francoskega radia na mednarodnem glasbenem festivalu v Parizu. Festival je vključil v svoj program tudi slavnostni koncert ob Dnevu narodov. Benziyu so ob tej priliki zaupali svetovno premiero novega dela Andreja Joliveta.

V sezoni 1959-60 ga je pritegnila pariška opera. Vodil je Bizetovo Carmen, z njo gostoval tudi na Japonskem in jo posnel na ploščo. Vendar v prvi vrsti velja Benziyeva lubezen simfonični in vokalno-instrumentalni glasbi. Naj naštejemo samo nekatera dela: Beethovneve simfonije, Berliozova Fantastična simfonija, Brittnova Preprosta simfonija, Trnuljčica in 6. simfonija P. I. Čajkovskega, Slike z razstave Musorgskega-Ravela, Verdijev Requiem. Ta klasični repertoar pa Benzi stalno dopolnjuje z najnovejšimi kompozicijami in tako neposredno sledi današnjemu glasbenemu dogajanju.

Za dirigenta pri 33-tih letih lahko rečemo, da je še zelo mlad. Ta poklic zahteva namreč popolno umetniško osebnost, brez negotovosti in omahovanj. Vsekakor je Benzi odlično začel in je na najboljše poti, posebno če pomislimo, da je dirigiral že Berlinskim filharmonikom, orkestru romanske Švice, Akademiji sv. Cecilije v Rimu, Leningrajski filharmoniji in drugim orkestrom.

In kaj si je izbral za svoj nastop z ljubljansko filharmonijo? Dela, ki dajejo prosto pot njegovemu italijanskemu temperameptu in francoski občutljivosti: Respighi-Rimske pinije, Prokofjev – Koncert za violino in orkester št. 1 s solistko Vando Wilkomirsko ter Rousselovo Simfonijo št. 3 v g-molu.

m. m.

vesna na turneji

Marsikateri izmed mladih Zagorjanov ali Ljubljančanov se spominja gostovanja mladinskega pevskega zboru ONS DORADO iz belgijskega Brugge. Zbor je v Sloveniji nastopil kot gost zagorskega mladinskega pevskega zboru „Vesna“ in Glasbene mladine.

Nekaj mesecev kasneje se je na pot po Evropi odpravil mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja ob Savi, instrumentalna skupina glasbene šole Trbovlje in folklorni ansambel iz Hrastnika. Po nekaterih zahodnoevropskih državah so gostovali od 2. do 16. julija. Turneja je bila skrbno pripravljena, čeprav je bilo težko uskladiti želje 107 udeležencev, od teh 71 pevcev, 5 članov instrumentalnega ansambla in 12 članov folklorne skupine. Spremostvo je bilo številno, saj je vodja turneje prof. Nande Razboršek imel za pomočnike 19 starejših udeležencev za varstvo mladine.

Prvi koncert na turneji je bil v Muenchnu 3. julija za delavce, zaposlene pri Siemensu in BMW. Čeprav so delavci teh tovarn zatrjevali, da bi bil koncert lahko v dvorani, ki sprejme precej več ljudi, so mladi slovenski umetniki nastopili v prostoru, ki sprejme le 200 poslušalcev. Koncert je dobro uspel.

Od tam so mladi pevci odpotovali v Dachau, si ogledali taborišče smrti, prispeli v Waiblingen-Stuttgart, kjer jih je sprejel župan mesta Waiblingen. Po kosilu so si mladi pevci ogledali mestne znamenitosti. Šele zvečer 4. julija je bil koncert v mestni dvorani.

Po slovesu v tem kraju so člani MPZ Vesna, instrumentalne skupine in folklorne skupine preko Heidelberga mimo Bonna in Kolna prispeli v belgijski Brugge. Tam jih je pričakal skoraj ves Ons

Dorado, torej pevci, ki so v aprilu gostovali v Zagorju.

Naslednji dan so po ogledu znamenitosti tamkajšnih obalnih mest koncertirali v Casinu Blackenberg. Koncert so obiskali skoraj samo turisti, med njimi Angleži, Nemci, Francozi in Američani, Belgijcev je bilo bolj malo.

Naslednjega dne je bil po ogledu Brugge, ki ga ne imenujejo zaman „severne Benetke“, sprejem pri guvernerju Flandrije. Zbor je tam zapel dve pesmi, pri guvernerju so lahko mladi pevci zvedeli, da sta bila v Zagorju in Ljubljani tudi dva guvernerjeva sinova s skupino Ons Dorado ter sta potem doma pripovedovala o slovenski gostoljubnosti.

Koncert v Bruggu je bil 7. julija zvečer. Mladinski zbor je moral ponavljati venček narodnih pesmi. OBisk koncerta je bil izreden in tudi kritika nadvse ugodna.

8. julija so se predstavniki „Vesne“ in Ons Dorada dogovorili za ponovno gostovanje Ons Dorada v Jugoslaviji v juliju 1972, Vesna pa bo v organizaciji Ons Dorada ponovno gostovala v Belgiji, Nizozemski, Danski, Norveški v juliju 1973.

Naslednji dan je bil koncert v mestu Heist, spet dan kasneje pa v najjužnejšem belgijskem obmorskem mestu De Panne. Tu je bil spored vključen v letni festival za turiste. Dvorana je bila polna, koncert tudi odlično izveden. Del gorenjskega venčka so morali folkloristi tudi ponavljati.

Kritik je zapisal: „Kaj so nam prinesli mladi pevci? Najprej sveže glasove, polne muzikalnega občutja, glasove polne dinamike in dobro šolane discipline, glasove polne entuziazma in čara slovenske-folklore. Zbor nam je predstavil del jugoslovan-

ske narodne pesmi in plesov in to v pristrčni, skoraj čarobni obliki“.

V Parizu so si pevci dva dni kasneje ogledali Eifflov stolp, vrsto znamenitih zgradb. Izvedeli so tudi, da se je časnikar Bogdan Pogačnik v Parizu zaman trudil, da bi vzbudil zanimanje za nastop pri odgovornih ljudeh pri naši ambasadi, pa ni uspel.

Domov so potovali preko Zuericha, mimo Bodenskega jezera v južni del Švice v Avstrijo in preko Brennerja v Italijo, nazaj v avstrijski Spittal in od tam v Zagorje ob Savi.

Poročilo pripoveduje o tem, da je doslej največja turneja naših zasavskih pevcev uspela. Mladinski zbor, ki nosi ime po naprednem predvojnem kulturnem društvu, je bil res strnjena in disciplinirana enota. Instrumentalna skupina in folklorna skupina sta se hitro vživeli v tek potovanja. Se najbolj pomembno pa je to, da so zagorski pevci enakovredno vrnili obisk sloviti belgijski skupini, ki smo jo lahko občudovali letos aprila, bili navdušeni nad njenim nastopom in se jezili nad tem, da se česa takega naši glasbeni vzgojitelji niso spomnili prej kot drugi.

Sicer pa lahko omenimo, da je mladinski pevski zbor Vesna v zadnjih desetih letih dosegel vidne uspehe in priznanja, manj doma kot drugod po tujih državah. V gosteh je imel odlične zборе mladih pevcev iz CSSR, Avstrije in od drugod, sklical je posvetovanja o mladinskem zborovskem petju in letos tudi stalno institucijo — revijo mladinskih pevskih zborov.

V sestavu zboru je okrog 400 mladih pevcev, razdeljeni so v štiri starostne in težavnostne skupine. Mladinski pevski zbor vodi že od 1959. leta dirigent Rihard Beurman.

25 let glasbene šole v trbovljah

Ob koncu preteklega šolskega leta so obhajali trboveljski pedagogi in učenci glasbene šole pomemben jubilej – 25 let od dneva ustanovitve glasbene šole. Izkazalo se je, da je glasbena šola v Trbovljah bila primeren korak v tedanjih povojnih razmerah. Vzgojila je nešteto sposobnih glasbenikov, ki so kasneje zašli v razne slovenske vodilne orkestre od Slovenske filharmonije, opere do RTV Ljubljana.

Prvo leto so na glasbeni šoli v Trbovljah poučevali klavir, violino, harmoniko, klarinet, violončelo in citre. Pouk so kasneje razširili še na glasbeno teorijo, trobento, pozavno in rog. Prizadevni voditelji šole so že takoj v juniju 1945. leta ustanovili mladinski pevski zbor, imenovali so ga „Črni Titovi pionirji“ in je štel 150 mladincev, organizirali pa so tudi propagandi orkester Osvobodilne fronte s 30 člani. Ker so morali prvi vodje na šoli sami poskrbeti za učni načrt šole, so se v težkih povojnih časih znašli tako, da so poiskali primerne pedagoge za pouk trboveljske mladine.

Trboveljska šola je do sedaj dala tudi nekaj vidnih slovenskih glasbenih umetnikov, ki še sedaj delujejo v slovenskem glasbenem življenju.

radenci

V Radencih je bil 3. in 4. oktobra 8. festival sodobne komorne glasbe. Na prvem koncertu so nastopili pianistka Zdenka Novak, sopranistka Zlata Ognjanović, basist Dragiša Ognjanović, violinist Rok Klopčič in organist Hubert Bergant s sporedom del Osterca in Slavenskega. Na drugem koncertu je nastopil pariški komorni ansambel Quatuor Parrenin s skladbami Skalkottasa, Kelemena, Lihauda in Pendereckega. Na naslednjem koncertu drugo dopoldne so igrali violinista Igor Ozim in Primož Novšak ter pianist Andre Perret iz Ženeve skladbe Marića, Prokofjeva in Bartoka. Zadnji koncert je priredil komorni zbor akademije iz Gradca pod vodstvom dirigenta K. F. Hoffmanna, izvajal je dela Pendereckega, Ligetija, Marckhla, Placzeka in Radulescuja.

gostovanje na nizozem- skem

Na lanskem tekmovanju pihalnih orkestrrov v Kopru smo zasedli prvo mesto. Letos smo člani orkestra Centra za glasbeno vzgojo iz Maribora zastopali Jugoslavijo na svetovnem prvenstvu na Nizozemskem v mestu Kerkrade. Program smo z mislijo na tekmovanje skrbno pripravili.

Profesor Stane Jurgec, naš mladi in zelo talentirani dirigent, se je po posvetovanju s posebej za to sestavljeno komisijo odločil, da smo se prijavi v prvo težavnostno skupino. Tako je bila obvezna tekmovalna skladba najtežja.

Na Nizozemsko smo odpotovali brez velikih pričakovanj, želeli smo, da bi ostali v zlati sredini. Če bi želeli kaj več, bi bili neskromni, saj so nam o tem pričala imena orkestrrov, kot so „Ben Davis High School Band“, „St. Cecilia“, „Amati“ pa še vrsta odličnih nizozemskih skupin.

Ko smo z ostalimi orkestri dopotovali na Nizozemsko, smo stanovali po domovih tamkajšnjih družin v okolici Kerkradeja. Domačini so nas sprejeli pristrčno, z nami so bili nadvse prijazni in vljudni. Poseben vtis je na nas napravila njihova gostoljubnost in dobro srčnost.

Drugi dan po prihodu smo priredili v vasi, kjer smo stanovali, samostojen koncert. Navzoči so bili dobri poznavalci tovrstne glasbe pa tudi ostali vaščani. Takoj po koncertu smo prejeli zelo ugodne kritike. Bili so nam spodbuda za tekmovanje naslednjega dne.

Tekmovali smo v prvi etapi in tako nastopili v nedeljo, 19. julija. Predstavili smo se z obvezno skladbo nizozemskega skladatelja Luisa Toeboša „Variacije“ in s „Finalom“ iz Gotovčeve opere „Ero z onega sveta“. Drugo skladbo smo izvedli tako, da smo navdušili občinstvo v ogromni dvorani in tudi samo komisijo.

Ob razglasitvi rezultatov smo izvedeli, da smo prejeli najvišje število točk: 342 (od 360 možnih) in s tem zlato medaljo, za pohvalo pa umetniško sliko eskimskega avtorja.

Na samem vrhu smo bili vse do tretje etape, ko je prejel orkester iz Nove Zelandije 345 točk, vendar je ta skupina tekmovala v B-kategoriji. V poslednji etapi pa sta Novozelance prekosila orkestra Kraljeva filharmonija „Oefening en Uitspaning“ z Nizozemskega ter pihalni orkester „Amati“ iz Kraslic na Češkoslovaškem.

Tako je bil končni vrstni red v A-kategoriji naslednji: prvi so bili Čehoslovaki s 350,5 točke, drugi domačini s 346,5 točke in tretji mi.

Tega velikega uspeha se vsi zelo veselimo, saj smo dokazali, da lahko s trudom in vestnim delom dosežemo vidne uspehe tudi v svetovnem merilu.

NEDA LADIC
CENTER
ZA GLASBENO VZGOJO
MARIBOR

doma
in na tujem

Mladinski pevski zbor iz Maribora pod vodstvom Branka Rajšterja je gostoval v septembru v Zahodni Nemčiji.

Od 17. do 20. septembra je bilo v Gorici v Italiji mednarodno tekmovanje pevskih zborov. Nastopili so zbori iz Bolgarije, ČSSR, Poljske, Avstrije, ZR Nemčije, Italije in Jugoslavije. Iz Slovenije so bili v Gorici Jeseničani pod vodstvom dirigenta Milka Škoberneta, iz Kranja pa je gostoval v Gorici zbor gimnazije pod vodstvom Matevža Fabjana.

Veliko zborovsko tekmovanje je bilo letos od 26. do 30. avgusta tudi v Arezzu v Italiji. Najboljša mesta so dosegli zbori iz vzhodnih držav, iz Bolgarije, Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, ČSSR in zbori iz ZRN. Od jugoslovanskih zborov sta v Arezzu letos nastopila zbor iz Šabca in iz Sarajeva.

Od 3. do 7. julija je bilo v Nišu srečanje jugoslovanskih zborov, ki malo posnema evropsko srečanje zborov „Europa Cantat“. Niških zborovskih slovesnosti se je udeležil tudi APZ „Tone Tomšič“ iz Ljubljane, vendar zaradi nevihte ni mogel nastopiti.

Letošnjih dubrovniških poletnih iger, ki so bile od 10. julija do 25. avgusta, se je letos udeležilo žal le malo slovenskih poustvarjalcev. Nastopili so le tenorist Mitja Gregorač, pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova, Slovenski oktet, od dirigentov pa le Anton Nanut. Najuspešnejše glasbene prireditve so bile tiste, ki jih je vodil dirigent Lovro Matačić. Med ostalimi znanimi gosti prireditev naštejemo nekatera imena: violončelist Matislav Rostropovič, tenorist Nicolai Gedda, Talichov kvartet iz Prage. Razen glasbenih prireditev so bile tudi dramske in baletne z nekaterimi znanimi imeni in tradicionalnimi predstavami na raznih prizoriščih po Dubrovniku.

Letošnje poletje je bilo tudi nekaj zanimivih zabavno glasbenih festivalov. Mednje lahko štejemo festival dalmatinskih pesmi, ki je bil v Šibeniku. Na njem so nastopili skoraj vsi vidnejši pevci in vokalni ter instrumentalni ansambli iz Dalmacije. Drugi festival z izrazitim krajevnim značajem je festival kajkavske popevke v Krapini, na katerem nastopijo vsako leto umetniki s področja resne glasbe. Slovenci se s podobnim festivalom ne moremo pohvaliti, edinole morda s ptujskim pregledom tega, kar nastaja na področju narodno-zabavne glasbe. S to pa, če smo resni, nikakor nismo zadovoljni.

pop in progresivna glasba

slovenska pop in nova progresivna glasba

Naloga, oziroma cilj pričujočega zapisa je, povedati nekaj o trenutni situaciji v slovenski pop in novi progresivni glasbi, to situacijo analizirati in ji dati kakšen koristen zaključek.

Zaradi tega pa se je treba že kar na začetku vprašati: ali sploh lahko govorimo o slovenski pop in novi progresivni glasbi, ali ta vrsta glasbenega ustvarjanja oziroma udeleževanja pri nas sploh obstaja; in če obstaja, kje so dokazi za ta obstoj, na kakšen način se ta glasba samopotrjuje? Kot že rečeno, vse razmišljanje izvira in sloni na trenutni glasbeni situaciji na Slovenskem, ki pa, kot vemo, ni nič prav rožnata in spodbudna.

Pri tej trenutni situaciji moramo upoštevati, da je poletna sezona za veliko večino slovenskih ansamblov s stališča nove ustvarjalnosti mrtva sezona. To je, točneje, čas počitnic in brezdelja, ki ga preživljajo tudi člani glasbenih skupin. Nekateri ansambli takrat popolnoma prenehajo s skupinskim igranjem, ostali pa se, bolj ali manj, ukvarjajo z zabavo turistov, kar tudi ni nikakršna kreativna dejavnost, ampak le reproduciranje že naučenega. Zaradi tega je mnogo težje postaviti veljavne in splošne trditve; tudi pojem „trenutna glasbena situacija“ bo zajemal malce širše obdobje. Rezultate tega daljšega obdobja pa vidimo tudi sedaj. Vsekakor so izjeme med vso množico slovenskih ansamblov, vendar situacije bistveno ne spremenijo.

Postavimo sedaj za marsikoga verjetno precej nevsakdanjo in preveč radikalno trditev, da je ta trenutek težje govoriti o slovenski pop in progresivni glasbi in jo dokazovati, kot kdajkoli do sedaj. Dokazi so na dlani: dveh najkvalitetnejših in ne-perspektivnejših slovenskih skupin (Mladi levi in Sinovi) ni več. S polno gotovostjo lahko trdim, da sta bila to najboljša slovenska ansambla progresivne smeri, tako zaradi kreativnosti in kvalitete igranja, kot zaradi avantgardnosti svojih glasbenih idej. Dosedaj za ti glasbeni skupini še ni pravega nadomestila. Ostalo nam je le nekaj poprečnih pop-skupin in množica nadebudnih posameznikov, ki bi radi ustanavljali nove „famozne“ skupine.

Ce je dokaz rasti in progresivnosti neke vrste glasbe snemanje plošč, komponiranje, ustvarjanje in realiziranje novih idej – in to je verjetno vsakomur docela jasno – potem teh dokazov za rast in vzpon obravnavane glasbe enostavno nimamo. Novih plošč ne snemajo, kajti po vseh dosegljivih podatkih lahko trdim, da je bila zadnja plošča slovenskega ansambla posneta pred skoraj enim letom (Delia – Zvon ljubezni). Žadrego malo izboljšujejo studijski posnetki, ki so jih nekateri ansambli (Sinovi, Mladi Levi, Faraoni) posneli v lastnih studijih ali pa na RTV. Vendar ti posnetki nimajo praktično nikakršnega odmeva v javnosti, ker so jih le redko predvajali. Zaradi tega so dostopni le majhnemu številu poslušalcev, pa tudi po številu jih je tako malo, da so skoraj brez vpliva in pomena. Torej, pri dveh glasbeno komunikacijskih medijih (RTV in disko produkcija) ugotavljamo popolno nezadostnost. Vendar, bodimo odkriti in priznajmo, vzrok za to so ansambli sami oziroma njihova neaktivnost, neaktivnost in neaktivnost. Ostane še en sam medij, ta je igranje na pieśnu pred občinstvom. Šele tukaj pridemo do prave podobe

slovenske pop in progresivne glasbe. Plesi, lahko jim mirne duše rečemo veselice, so pravi simboli za to, kje je trenutno naša glasba.

Do sedaj smo valili krivdo za tako stanje v naši pop in progresivni glasbi le na ansamble oziroma glasbenike. Če bi bili radi objektivni, pa moramo priznati, da nosijo del krivde tudi ljudje, ki jim je ta glasba namenjena. Imajo čudne, včasih povsem nerazumljive zahteve. To pomeni, da si poslušalci želijo predvsem glasbe izrazito zabavnega značaja. Take želje in zahteve nekaterim ansambлом ovirajo resnejši in zahtevnejši pristop k glasbeni tematiki, kajti v težnji za minimalnim finančnim uspehom se jim morajo podrežati. Velika večina tak kompromisno enostavno sprejme, ostali pa raje ostanejo pri svoji reformatorski in razsvetljenski vlogi ter čakajo čudežev ali pa reformatorstvo, ki bodo konenito spremenili strukturo in iluzije o in v slovenskem glasbenem prostoru.

JOŽE ROZMAN

indi- vidualizem v pop glasbi

Več let nazaj so v pop glasbi dominirali ansambli. Pravzaprav še zdaj. A včasih so bili samo Beatli, Rolling Stones, Animals, Beach Boys in še nekateri. V soul in r-and-b glasbi pa že od nekdaj prevladujejo solisti, a to je drugo področje.

Skoraj bi lahko rekel, da so izvori individualizma v folk glasbi, predvsem v ameriški. Če kdo omeni folk glasbo, človek takoj pomisli na fanta s kitaro, ki prepeva ameriške ljudske pesmi in svoje skladbe, po možnosti protestne. Dylan, Donovan.

In tako kot velika večina novosti, ima tudi individualizem svoj izvor v ZDA. Oziroma: najbolj je razširjen prav tam, v Angliji so le redki glasbeniki samostojni.

Nimam namena nadeštati vsega, opozoril bi rad le na nekatere. Rdeča nit individualizma je pravzaprav tale: začel se je (oz. naj bi se) v folk glasbi. Še danes se večina teh samostojnih glasbenikov naslanja nanjo. Izvzel bi primere, kot so Eric Clapton (njegov samostojni album) in podobni.

Ce prisluhnemo Johnu Sebastianu, bomo lahko na njegovem prvem samostojnem albumu „John B. Sebastian“ našli vse vrste glasbe, največ bo country- in folk-rocka. To je tisti rock, ki je obarvan s country ali folk glasbo; lahko pa rečemo tudi

„There must be some way out of here“
Said the joker to the thief
„There's too much confusion
I can't get no relief.“

Dylan

obratno: dve izmed osnovnih ameriških glasbenih smeri sta mešan z rockom. Vemo, da je bil Sebastian včasih vodja enega izmed doslej najboljših pop ansamblov: Lovin' Spoonful. In kaj so igrali? Country music, jug-band, good-time music. Že tedaj je bila njegova odlika pisanje intelektualnih besedil, prav tako je bila prijetna in srečna njihova glasba. In tak je John še danes: barvite, melodij polne pesmi z dobrimi verzji.

Mnogo tega lahko rečemo tudi za Vana Morrisona. Bivši član skupine Them (ki je bila ena naj-progresivnejših v sredini šestdesetih let), Irec, zaljubljen v svoj rodni Belfast. Pesnik, pravi pesnik. Zanimivo pa je, da človek ob poslušanju njegovih pesmi na drugem albumu „Astral Weeks“ občuti, da imajo njegove skladbe tako lepe melodije, da se jih ne da primerjati z nikogaršnjimi! Ta album, star več kot leto dni, je po mnenju nekaterih kritikov ena izmed največjih mojstrov in rock glasbi. Samo akustična kitaro, ali pa dve, bas, tihi bobni, flavta ali zbor violin, ustvarjajo v skladbah „Astral Weeks“, „Sweet Thing“, „Madame George“ in „Ballerina“ nežnost, ki človeka prevzame. Poje z glasom lepe barve, ki se zaradi težnje po izpovedni moči včasih spači; slišijo se vzdih: recimo na zadnjem albumu „Moondance“ v skladbi „Into The Mystic“ – nedvomno ena najbolj pretresljivih pesmi zadnjih let. Ta album je zanj tudi prvi komercialni uspeh, zdaj ga pozna del Amerike; doma v Britaniji ga ne cenijo dovolj. Glasba, ki jo piše, je mešanica country-rocka, bluesa, malce je tudi jazz. Občuduje stare blues glasbenike, predvsem Leadbellyja.

V zadnjem času je vzbudil pozornost v Angliji eden izmed redkih ustvarjalcev angleškega folk-rocka – Elton John. Med modernejše glasbenike sodi Michael Chapman, ki s ploščami nima praktično nobenega uspeha. Pač pa je njegov zadnji album „Fully Qualified Survivor“ prejel več strokovnih pohval. Res je ta plošča zanimiv prikaz njegovih skladateljskih sposobnosti; posnetki varirajo med instrumentalnimi skladbami (izvrsten kitarist!), liričnimi pesmimi v tipičnem folk-rock stilu in nekaj hitrejšimi rock skladbami. Vsekakor izstopa 9-minutna „The Aviator“, v kateri čelo, violina in prijetna dolga melodija približajo občutek otožnosti.

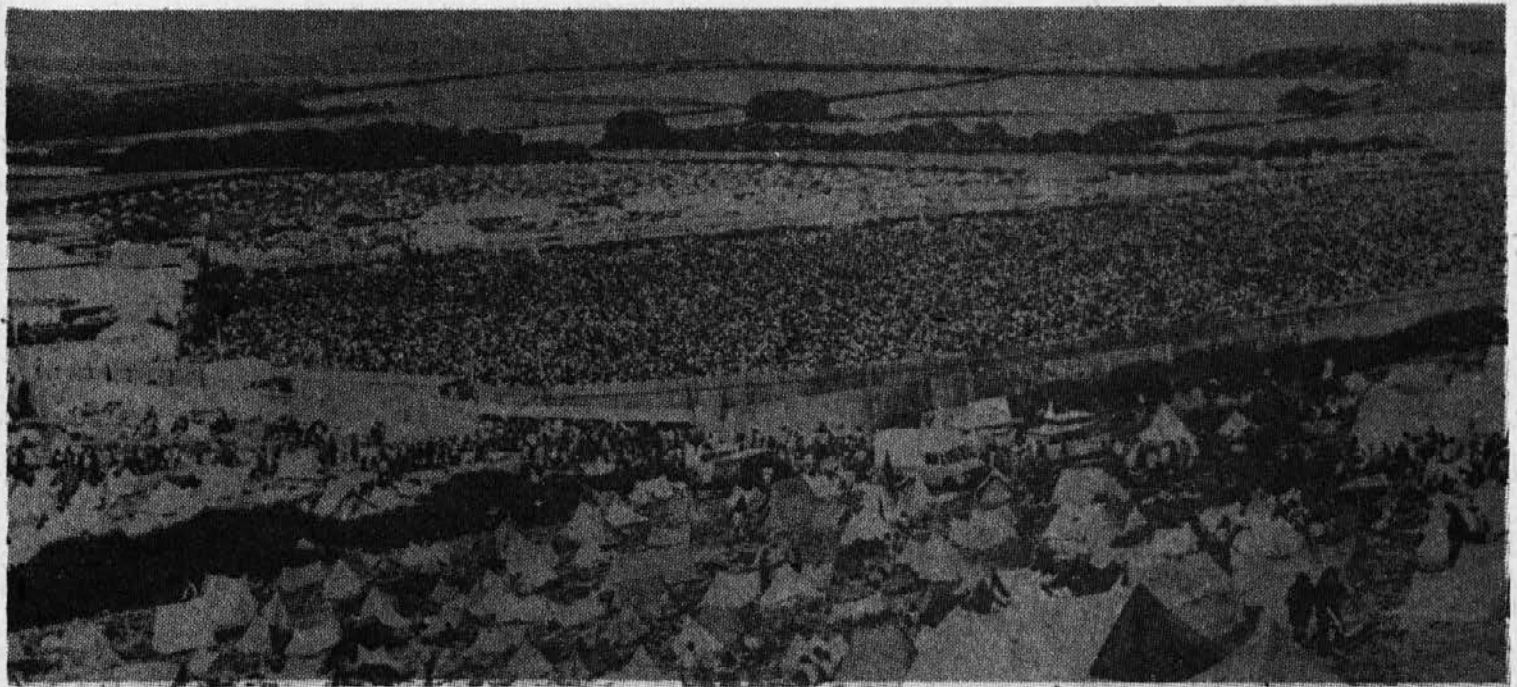
Bolj čist folk glasbenik je Al Stewart, tudi Anglež; Roy Harper je znan po svojih protestnih pesmih. Zdaj poskuša v folk stilu delovati še Cat Stevens.

V ZDA med pesniki izstopa Leonard Cohen, ki je do zdaj izdal dva odlična albuma: „Songs From A Room“ in „Songs Of L. C.“. Njegova zbirka pesmi je bila pred leti ameriški best-seller. Spremlja se s kitaro in poje za uho prijetne, lepe pesmi („Suzanne“, „Bird On A Wire“ itd.) Edini, ki se lahko pohvali z uspehom v tej smeri kot črni glasbenik, je American Richie Havens. Včasih je igral folk pesmi, rad ima Dylanove in Lenon-McCartneyeve skladbe. Nječilne so njegove otožne skladbe, blues na njegov način. Njegova glasba je danes zelo sodobna, kar se najlažje opazi na dvojnem albumu „Richard P. Havens, 1983“. Zadnji album „Stonehenge“ pa je zbirka: zelo nežne pesmi z religiozno-izpovedno vsebino („Open Our Eyes“), mojstrske priredbe tujih skladb („It's All Over Now, Baby Blue“ – Dylan); posnetek „Shouldn't All The World Be Dancing“ pa je ena njegovih najmodernejših stvaritev.

Neil Young je član znane skupine Crosby, Stills, Nash and Young, hkrati pa snema svoje albume. Njegova zadnja dva „Everybody Knows This Is Nowhere“ in „After The Gold Rush“ sta v ZDA dosegla velik uspeh. Glasba na teh ploščah je rock, vendar se pozna country vpliv, saj Young izhaja iz – ne dovolj – priznane razpadle skupine Buffalo Springfield. Znan je kot pisec lepe lirčne poezije, občudujejo pa ga tudi kot kitarista. Vendar je Young že na tisti meji glasbenikov, ki se bolj nagibajo k rocku.

Omenil bi še Jamesa Taylorja, pevcu, ki se s svojim country stilom uveljavlja v zadnjem času. Zelo nežen glas ima, spremlja se s kitaro (seveda ima zraven še „band“: druge kitaro, klavir, violino idr.). Izredno uspešen album „Sweet Baby James“ vsebuje posnetke kot naslovno pesem, „Fire And Rain“ in „Country Road“, za katere lahko rečem, da so zelo lepi. Prisluhnite besedilom. Predvsem Young, Havens, Cohen in Sebastian so glasbeniki, ki imajo poleg vseh omenjenih lastnosti še to značilnost: vplivni so. So osebnosti v današnji pop glasbi, ne glede na to, v kateri smeri delujejo. Zato kljub morebitnemu komercialnemu neuspehu ne bodo pozabljeni.

STANE SUŠNIK

zakaj danes in nikdar več?

z druge strani o festivalih pop in progresivne glasbe

Mamutski Isle of Wight festival je že več kot mesec dni za nami in sezona pop festivalov je letos v glavnem končana. Toda, ali je s festivali konec samo za letos, ali za vedno? Morda je ravno sedaj priložnost, da si ob nekaj primerih ogledamo finančne in organizacijske (ne)težave, ki (ni)so spremljale festivale vse od Montereyja v juniju 1967 do danes.

Organizacija pop festivala je, gledano s poslovnega stališča, mnogo bolj tvegano podjetje kot katerikoli posel na borzi. Večina organizatorjev nerada objavlja podatke o višini dobička ali izgube. Te molčečnosti ni niti najmanj pripisovati njihovi skromnosti. V primeru, da je dobiček nekoliko višji, so nemudoma obtoženi izkoriščanja mladih ljubiteljev pop glasbe; priznanje izgube pa vodi do nezaupanja pri bodočih dogovorih z zastopniki ansamblov. Tako organizatorji samo skrivnostno zmigujejo z rameni in trdijo, da so še za las izognili finančnemu polomu.

Legendarni Woodstock je imel čez 200.000 funtov (angl.) izgube, preden je družba Werner Bros. odkupila filmske pravice. Sedaj film še vedno vrže 100.000 funtov tedensko, po 25 tednih prikazovanja pa se celotni izkupiček bliža vsoti 2,5 milijonov funtov.

Edini angleški festival, ki mu niti za trenutek ni pretela izguba, je bil junijski Bath festival s 150.000 obiskovalci. Organizator Fred Bannister je računal in tvegal. Več kot 150.000 funtov je izplačal nastopajočim, nadaljnjih 35.000 funtov pa je porabil za pripravo prizorišča. Slabo vreme, (ne)pravilna vlaganja denarja, privlačnost oz. popularnost ansamblov, nevarnost, da prireditelj prepovejo – to so samo nekatera dejstva, s katerimi se je organizator spustil v igro na slepo srečo. Kljub vsemu so prodali toliko vstopnic (po 55 šilingov), da je na koncu Bannister spravil v žep celih 100.000 funtov.

V normalnih okoliščinah showbusinessa ne pomeni dobiček 100.000 funtov, ob skoraj dvakrat tolikšnji vlogi, nikake gromozanske vsote. Za primerjavo: neko gledališče v West Endu pričakuje dvajsetkratno povračilo prvotnih stroškov. Dandanes je težava v showbusinessu predvsem ta, da je v njem preveč bedakov. Ti mislijo, da so s pop festivali odkrili magično formulo obogatitve. Spomnimo se samo, da so bili ti nestvori glavni krivci za polom festivalov v Krumlinu in Plumptonu letos poleti.

Danes so nekateri že pametnejši, vendar revnejši, saj so se prepozno naučili pravil igre. Eno teh pravil je: misli na široko, računaj na debelo. Bannister

je bil pripravljen plačati 25.000 funtov za Led Zeppeline in čez 100.000 funtov za Franka Zappa in njegove Mothers of Invention. Redki nastopi teh in drugih skupin v Angliji so najbrž največ pripomogli, da je imel Bath festival tak finančni uspeh. Na prvi pogled izgledajo pop festivali zgolj dobrodelne prireditve. Največkrat jim je edini namen privabiti ameriške skupine, ki s svojo prisotnostjo stimulirajo prodajo plošč.

Po drugi strani pa so angleški festivali mnogo bolj politično krotki kot ameriški. Razlog temu bo najbrž mnogo večja politična angažiranost ameriške mladine, med katero je procentualno nekajkrat večje število študentov kot v Angliji. Razne politične skupine so večkrat prisilile organizatorje, da so vstopnice delili zastoj in v nekaj primerih proglasili „free“ festivale. Skrb za varnost lahko torej organizatorjem povzroča precejšnje glavobole, pa še drago jih stanejo. Računajo, da so prebčniki in zastojkarji v Bathu stali Bannisterja okrog 40.000 funtov.

Poleg prodaje kart, ki je seveda glavni način financiranja festivalov, pa so še drugi viri dohodkov. Koncesije prodajalcem hrane in drugih obsestivalskih potrebščin, ki navadno temeljijo na določenem procentu iztržka, lahko navržejo kakih 10.000 funtov na malo večji prireditvi. Tudi lovarne plošč včasih nalagajo denar v festivale. Zopet težka računica! Zastopajo namreč mnenje, da je za popularnost skupine nastop pred ogromno množico enak petnajstim razprodanim koncertom v Albert Hallu in pravijo, da se take naložbe izplačajo.

Prodaja filmskih pravic je na festivalih postala redkost. Televizijski gledalci so ostali brez pop festivalov na svojih ekranih, ker so organizatorji zavrnili ponudbe družb BBC in ITV. Vedno so si želeli, da bi jim tak filmski producent – v želji ustvariti nov Woodstock – ponudil boljše plačilo. Take želje organizatorjev so ostale v glavnem samo želje. Zaradi nerealno postavljenih zahtev (tudi po 20.000 funtov), so premnogi organizatorji dokončno pogoreli.

Drug način podpiranja festivalov so realizirali junija v Rotterdamu. Coca Cola je botrovala velikemu festivalu, kamor so povabili iste skupine, ki so igrale dan prej v Bathu. Kljub zmanjšanim stroškom organizacije je morala omenjena družba odrediti okrog 100.000 funtov.

ZADNI MED VELIKIMI – WIGHT

Organizatorji letošnjega Isle of Wight festivala Fiery Creations so plačali 250.000 funtov nastopa-

jočim, za pripravo prizorišča in administrativne stroške pa še 170.000 funtov. Če je tem podatkom verjeti, bi morali prodati okrog 140.000 vstopnic po 3 funte, da bi se izognili izgubi. Kot pa vemo, je ves svet obkrožila vest o velikanski izgubi. Višina le-te je nihala od poročila do poročila in naj bi znašala nekje med 50.000 in 90.000 funtov; pač odvisno od karakterja časopisa, ki je prinašal te „novice“. Pa verjamete, da je kaj takega mogoče, če veste, da je bilo na otoku okrog pol milijona mladih z vsega sveta?

Če so Fiery Creations imeli izgubo ali dobiček, še lep čas ne bo jasno. Za zdaj velja podatek, da so izgubili le 9000 funtov, vendar tu še ni vračunan dohodek od prodanih filmskih pravic. Še ena zanimivost, Fiery Creations so trdili, da so glasbeniki zahtevali astronomske honorarje, kar pa so prizadeti ostro zanikali. Po izjavah organizatorjev naj bi Joan Baez dobila 20.000 funtov, poleg tega pa naj bi imela na razpolago še jahto. Toda na tiskovni konferenci je njen zastopnik govoril o 8000 funtih, o kaki jahti seveda ni imel pojma. Če so organizatorji podobno pretiravali ob navajanju honorarjev in zahtev ostalih nastopajočih, potem je bila resnična cena festivala mnogo nižja, kot pa sami trdijo. V tem primeru so potrebovali mnogo manjši dohodek, da bi se izognili izgubi. Pa še nekaj: mnogo denarja bosta navrgla še IOW Film in IOW Album, pa tudi od prehrabnih ter trgovskih koncesij so ga bo precej nabralo.

Na splošno je prevladovalo mnenje, tako med glasbeniki kot med občinstvom, da je bil festival prevelik. Nekateri izvajalci so se celo težko prilagodili tako veliki množici.

Po vsej verjetnosti ne bo več festivala v takem obsegu niti na otoku Wight niti kje drugje. V Ameriki so se letos festivali že izrodili v surova obračunavanja policije z mladino. V Angliji pa so festivali preživeli poletje samo zaradi vsepovsod razglašenega mita z imenom WOODSTOCK.

Mnogi, ki se spoznajo na stvar, zatrjujejo, da so festivali v sedanji obliki obsojeni na propad. Pravijo, da Anglija lahko prencse samo dva ali tri letno in da morajo stroški priprave znašati več kot 200.000 funtov.

Če bo festivalska mrzlica popustila, bo to deloma zato, ker se je preveč ljudi poskušalo okoristiti na račun popa, obogatiti pa ga niso mogli z ničemer. Toda v dobi nepredvidljivih poti glasbene industrije, ki temelji na novosti, se zdi, kot da že kdo izumlja novo obliko množične zabave, ki bo pokazala, da so pop festivali nekako odveč.

novi imeni • novo ime kreditne banke in hranilnice ljubljana • novo ime

Ljubljanska banka

nadaljuje tradicijo
zanesljivega bančnega servisa

Moderno je to, kar je značilno in reprezentančno za svoj čas in kar mora ostajati v strugi zahtev svojega časa. Umetnikom pogosto očitajo, da so premoderni ali da niso dovolj moderni. Prav tako more človek tudi samim časom očitati, da niso zadosti moderni ali pa, da so preveč moderni. Nedavna javna anketa je pokazala, da je Beethoven, po vsem videzu, komponist, ki si ga v Združenih državah najbolj žele. Na tej osnovi lahko rečemo, da je Beethoven zelo moderen in da na primer skladatelj tako očitnega pomena, kot je Paul Hindemith, sploh ni moderen, saj seznam anketnih zmagovalcev njegovega imena niti ne omenja.

Sam po sebi izraz modernizem ne vsebuje ne hvale ne sramotivne in ne predpostavljata nobenih obvez. Prav to je njegova šibkost. Njegov pomen se nam izmika, ko se skriva za kakršnim koli načinom uporabe, kakor si pač kdo želi. Bilo je že rečeno, da mora človek živeti s svojim časom. Nasvet je nepotreben: kako more kdo sploh živeti drugače? Celó, če bi hoteli oživiti preteklost, bi bile jalove najbolj odločne težnje naše zapeljane volje.

Sledi, da se je marsikdo okoristil z gibkostjo te prazne besede, s tem, da ji je poskusil dati obliko in barvo. Toda, zopet: kaj razumemo pod pojmom modernizem? V preteklosti tega izraza niso uporabljali, celo poznali ga niso. Saj niso bili naši predniki nič bolj neumni, kot smo mi. Pomeni ta izraz resnično odkritje? Pokazali smo, da ne pomeni nič takšnega. Kaj ni to raje znak propada v morali in okusu? Pri tem sem trdo prepričan, da moramo na to vprašanje odgovoriti pritr-dilno.

Globoko verjamem, da vas ta izraz prav tako spravlja v zadrego, kakor mene. Bilo bi mnogo bolj preprosto, ko bi opustili laž ter se za sedaj in za zmeraj domenili, da ne bomo več imenovali moderno ničesar, kar ugaja našemu snobizmu v pravem pomenu besede. Pa je ugoditev temu snobizmu resnično vredna teh težav?

(Igor F. Stravinski, iz
„Glasbene poetike“)

doživetje bega

(ob koncertu consortium musicum v
glasbeni šoli v kopru, 17. aprila 1970)

Nisem glasbeni strokovnjak. Zato bi bilo nesmiselno moje razglabljanje o dognanosti izvedbe ali o glasbenih prijemih, ki so skladateljem omogočili, da so najčisteje izlili vrec svojih misli in doživetij. Glasbo doživljam in moj pristop do nje je, vsaj upam, čist. Osvobojen spon vsakdanjosti poletim daleč tja v globine človekovega doživljanja, razglabljanja in se preko skladatelja združim z lastnim jazom.

Prijetna dvoranica, ki vsaj nekoliko spominja na načičkano dobo baroka, v prvih trenutkih posreduje med glasbo in menoj, že v naslednjih trenutkih me močnejše potisne v svoj svet, svet čistega izraza. Malo vsakdanja in čudovita, sladka harmonija flavte, oboe, violine, violončela in klavirja me je z večjo roko Izaka Poša, de Boismortiera, je Haendla, Tartinija, Bende, Telemanna popeljala v brezskrbni in igrivi svet neke oddaljene dobe. Poletel sem med bogate salone in igrive ter resnobne poglede poslušalcev, ki so jim prav tako kot nam žareli obrabi ob uživanju lepote. Otrpnile so mi noge in oči so pozabile zaznavati stole, ljudi, instrumente (zato si na koncertih natikam očala). Zazdelo se mi je, da mi poganjajo krila, da postajam vse lažji in srečnejši. Toni so me vklenili v svoje peklensko in šaljivo poskakovanje po notnem

črtovju, v trdne zakone ter me premetavali ob stalnem dviganju in padanju.

To je glasba tiste dobe: polna priveskov, okrasov, skokov, flauta zasleduje oboe, violončelo, violino, potem zamenjata vlogi – splet veselja in plitke, vsakdanje sreče.

Osrednja točka koncerta je bil vsekakor Tartinijev Vražji trilček, ki samo potrjuje načela glasbe svoje dobe. Kot bi se hotel Tartini pobahati, češ, kaj vse zmore moja violina! In res je tista mrzlična in lahkotna hitrost hkrati prežeta z nerazumljivo demonsko silo, ko se poigrava s strunami, lokom in poslušalcem, ki obnemi, presenečen in zasmeohan, kajti sleherni ton dokaže njegovo majhnost in se mu roga med glasnim zabijanjem.

To je glasba, namenjena zabavi, živ odraz takratne lahkonožne družbe. Prav ta igrivost pa tudi globina me znova in znova preseneti in očara ter mi omogoči beg v nove svetove. Kajti današnji čas je čas iskanja in bežanja, saj odkrivanje starega ni drugo kot beg.

To sem zapisal ob rob koncerta ansambla Consortium musicum v Kopru.

VLADIMIR MEMON,
Gimnazija Koper

posebno obvestilo

Sodelavci in člani Glasbene mladine Slovenije imajo možnost, da dobe gramofonske plošče resne glasbe po izredno ugodnih cenah, ki so okrog eno četrtino do ene tretjine nižje od običajnih maloprodajnih. Podrobne informacije o tem daje tajništvo GMS.

v ž- duru

Med ljubitelji glasbe kroži precej zgodbic o znanih skladateljih in glasbenikih, v katerih so le-ti prikazani z vsakdanje, človeške plati. Na splošno jim ne smemo preveč verjeti, vendar pa so prijetne in včasih celo živo zadenejo značaj tega ali onega skladatelja in glasbenika. Zato smo se odločili, da jih na tem mestu nekaj objavimo.

Nemškega baročnega mojstra Georga Friedricha Telemanna je neki podeželski organist nadlegoval, da bi mu za neko slovesnost zložil kakšno lepo zborovsko skladbo. Mojster se je dolgo otepal, slednjič pa je le obljubil. Izbral si je biblijsko besedilo „Niče ne moremo zoper boga“.

Rečeno – sorjeno.

Nastopi tisto praznično jutro in zbor stoji na slavnostnem prostoru. Praizvedba Telemannove skladbe. Prvi stavek: fuga. Najprej se oglase basi: „Nič ne moremo, nič ne moremo...“ Za njimi tenorji: „Nič ne moremo, nič ne moremo...“ Alti in soprani drug za drugim povzamejo isto: „Nič ne moremo, nič ne moremo...“, dokler se slednjič vsi glasovi ne strnejo v mogočni nične-moremo.

Hkrati s petjem je naraščal krohob občinstva...

Glasbeniki so se radi zatekali k Mozartu po nasvet in pouk. Nekoč ga je neki skladatelj – začetik vprašal, kaj naj stori, da bi pri komponiranju hitreje napredoval.

„Predvsem morate pridno študirati!“

„Toda vi sami ste dirigirali že pri desetih letih!“

„Že, toda jaz nisem nikogar spraševal, kako naj to počnem.“

Okrog poldneva je sedel Beethoven na Dunaju v gostilni „Pri Labodu“. Trkal je po mizi, pa ni priklinal natakarja. Še nekajkrat je zaman potrkal, potem pa je potegnil iz žepa notni zvezek in jel pisati. Prišel je natakar, pa ga Beethoven še opazil ni. Natakar ga je spoznal, zato se je tiho umaknil in se vrnil čez čas, toda našel je mojstra še bolj zapljenega v note.

Iznenada plane Beethoven pokonci, odločno potrka po mizi in zavpije natakarju, ki je stal na drugem koncu g ostilniške mize: „Natakar, plačaj!“

Ta je samo debelo pogledal in izjecljal: „Toda, gospod, saj niste še ničesar naročili!“

Gioachina Rossinija, znanega ljubitelja dobre jedade in pijače, je povabila neka bogata Angležinja na kosilo. Skromne merice, s kakršnimi je bil postrežen, pa skladatelju niso mogle potešiti lakote. Ob slovesu de ljubezniva gostiteljica: „Upam, mojster, da me boste kmalu spet počastili in obedovali pri meni.“ Rossini: „Če vam je prav, madam, kar takoj!“

Priredil – e. h.

violinist gorjan košuta

Violinist Gorjan Košuta igra violino od svojega 7. leta. Njegov prvi vzgojitelj je bil profesor Ciril Veronek na nižji in pater tudi na srednji glasbeni šoli v Ljubljani. Eno leto je potem študiral pri Roku Klopčiču na Akademiji za glasbo v Ljubljani, potem pa je 1947. leta rojeni mladi violinist odšel v ZDA, kjer je eno leto študiral na Eastman School of Music pri pedagogu Carroll Glennu.

Gorjan Košuta prav sedaj dokončuje študij pri slovenskem violinskem virtuozu Igorju Ozimu na Staatliche Hochschule fuer Musik v Koelnu.

Sicer pa je violinska kariera mladega slovenskega glasbenega umetnika pestra zaradi števila nastopov, ki jih je opravil na raznih mednarodnih in jugoslovanskih srečanjih mladih glasbenikov. Po zaključku srednje glasbene šole se je udeležil poletnega tečaja v narodnem taboru Glasbene mladine v kraju Interlochen v državi Michigan v ZDA. Nastopil je kot solist z mednarodnim mladim orkestrom, med drugim tudi v Washingtonu. Tedaj – leta 1964 – je prejel 2. nagrado mednarodnega tekmovanja mladih glasbenikov. Nagrada je pomembna v toliko, ker je na takšnih tekmovanjih vedno veliko kvalitetnih mladih glasbenikov iz različnih držav z vsega sveta. Sicer pa ta nagrada ni bila prva, ki jo je prejel violinist Gorjan Košuta. Na tekmovanju mladih jugoslovanskih glasbenikov je že leta 1960 v Zagrebu osvojil prvo nagrado. Drugo pomembno mednarodno priznanje je 1. nagrada leta 1968 za klavirski trio.

Poleg rednega študija se je Gorjan Košuta udeležil violinskih tečajev pri Ivanu Galamianu v New Yorku in pri Maxu Rostalu v Bonnu.

Gorjan Košuta je velikokrat nastopil. Razen že omenjenega nastopa v Washingtonu je nastopil tudi za jugoslovansko in

ameriško televizijo. Posnel je nekaj violinskih skladb za SW Funk v NDR, za radio Hilversum na Nizozemskem. Priredil je s svojim klavirskim triom koncerte v Mainzu, Amsterdamu, Duisburgu, Aachen in v Koelnu.

Kaj igra najraje? Najbolje je, da na to odgovori mladi violinist sam:

– Najbolj me privlači komorna glasba. Od leta 1967 redno igram in nastopam s svojim klavirskim triom. Med študijem so se moja nagnjenja k določenemu skladatelju ves čas menjavala. Pravzaprav sem bolj natančno vedel, katerega skladatelja nisem maral. Prav to mi je dalo spodbudo, da sem se s tem skladateljem pričel resneje ukvarjati pa sem ga pri tem vzljubil. Tako se je dogajalo skoraj z vsemi klasiki, medtem ko so mi bili romantiki pri srcu že od začetka.

V Koelnu prideš v stik tudi s sodobno glasbo. Kakšen je tvoj odnos do sodobnih glasbenih poti?

– V Koelnu, ki ga lahko imenujemo metropola sodobne glasbe (pomislimo na Stockhausna), sem v stiku s sodobno glasbo in jo včasih tudi izvajam. Pri tem redko naletim na skladbe, ki dajejo prepričljivo zvočno sliko, ampak le zanimivo notno sliko. Poleg redkih res dobrih skladb pa je za izvajalca pri izvajanju sodobnih del morda privlačno to, da mu je pogosto odmerjena precejšnja svoboda in možnost ustvarjanja (improvizacija). Izvajanje sodobnih del je seveda odmerjen manjši delež mojega udejstvovanja – med študijem je vedno pre malo časa za študij standardnega programa.

Tvoji načrti za prihodnost?

– Dokončati moram študij, čaka me vojaščina. Torej imam še dovolj časa, da bom premislil, kaj bom počel potem.

(aj)

duo miloš pahor dina slama

Klavičembalistka Dina Slama in flavtist Miloš Pahor sta tržaška glasbena umetnika slovenskega rodu. Klavičembalistka je študirala klavir in čembalo na tržaškem konzervatoriju in se po dokončanem študiju izpopolnjevala pri klavičembalistu Ruggeru Gerlinu. Flavtist je kot sin Tržaških Slovencev, čeprav rojen v Trbovljah, tudi študiral flavto na tržaškem konzervatoriju. Izpopolnjeval se je

v Ljubljani pri Borisu Čampi, nato pri Severimu Gazzeloniju in za kljunasto flavto pri Hansu Wilhelmu Koneke. Nekaj časa je igral prvo flavto v Ljubljanski Operi, nato v tržaškem gledališču „Verdi“. Zdaj poučuje in koncertira skupaj s čembalistko.

Duo Pahor-Slama deluje že od 1964. leta. Na sporedu ima skladbe od zgodnjega baroka do zgodnje klasike, s posebno pozornostjo pa goji tudi sodobno glasbo, saj sta oba instrumenta, flavta in čembalo, primerna po svojem izrazu za sodobno glasbo. Za duo so skladbe že napisali nekateri skladatelji, tako Primož Ramovž, Aldo Michelini, Danilo Švara, Vladimir Lovec, Ubald Vrabec, Boris Papandopulo in drugi.

Nastopov je imel duo že precej. Koncertiral je v Trstu, Vidmu, Rimu, Milanu, Livornu, Ljubljani, Kostanjevici, Kopru, udeležil se je groznjanskih srečanj v okviru tamkajšnjega tabora glasbene mladine. Nekaj skladb je posnel za radijske postaje v Trstu, Celovcu, Ljubljani in Kopru, igral je za ljubljansko televizijo. Za gramofonsko tovarno „Pioneer Records“ je posnel šest Mozartovih sonat, skupaj z violinistom Igorjem Ozimom pa Sammartinijeve Trio-sonate.

Duo Pahor-Slama ima v načrtu, da bo obogatil svoj spored s skladbami za kljunasto flavto (blokflavto). Ker je bil ta instrument v baroku enakovreden drugim (tako je Bach napisal za kljunasto flavto 2. in 4. Brandenburški koncert) bo z veljavo, ki mu bo ga dala ta slovenska zasedba, prišel tudi pri naših koncertnih sporedih ponovno do veljave.

Dina Slama in Miloš Pahor sta mlada slovenska umetnika, ki sta v italijanskem okviru požela precej priznanj in nagrado na vsedržavnem tekmovanju mladih koncertantov leta 1966. Sodelovanje v sporedih glasbene mladine bo zato vedno lep umetniški dogodek komorne glasbene poustvarjalnosti. Ker Glasbena mladina Slovenije zajema pri svojem delu celoten slovenski kulturni prostor, bo nujno sodelovanje na naših koncertih vez med umetniki, ki delujejo v središču Slovenije s tistimi za državno mejo. Vsekakor pa obljubljata mlada umetnika svežost, saj nastopata z instrumentoma, ki nista tolikokrat skupaj na koncertnih sporedih.

aj.

